

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za germanistiku/Odsjek za romanistiku

Sanja Kolek

**Završni ispit iz njemačkog i francuskog jezika
(matura u Hrvatskoj, Njemačkoj i Francuskoj)**

Diplomski rad

Mentorice: dr. sc. Maja Häusler
dr. sc. Ivana Franić
dr. sc. Marija Lütze Miculinić

Zagreb, 21. prosinca 2011.

Sadržaj

1. Uvod	3
2. Stručna terminologija	5
3. Državna matura	8
3.1. Matura u Hrvatskoj	9
3.1.1. Obvezatni dio	9
3.1.2. Izborni dio	10
3.2. Matura u Njemačkoj	10
3.3. Matura u Francuskoj	11
3.3.1. Opći bakalaureat	11
3.3.2. Tehnološki bakalaureat	12
3.3.3. Profesionalni bakalaureat	12
3.4. Sličnosti i razlike polaganja državne mature u Hrvatskoj, Njemačkoj i Francuskoj	12
4. Ispitni katalog za državnu maturu	13
4.1. Ispitni katalog za njemački jezik u Hrvatskoj	13
4.2. Ispitni katalog za francuski jezik u Hrvatskoj	16
4.3. Ispitni katalog za francuski jezik u Njemačkoj	18
4.4. Ispitni katalog za njemački jezik u Francuskoj	21
4.5. Sličnosti i razlike ispitnih kataloga	22
5. Ispiti stranih jezika na maturi	23
5.1. Ispit njemačkoga jezika na državnoj maturi u Hrvatskoj	24
5.1.1. Primjer ispita i objašnjenje zadataka njemačkoga jezika na državnoj maturi 2009./10.	24
5.2. Ispit francuskoga jezika na državnoj maturi u Hrvatskoj	31
5.2.1. Primjer ispita i objašnjenje zadataka francuskoga jezika na državnoj maturi 2009./10.	32
5.3. Ispit njemačkoga jezika na maturi u Francuskoj	39
5.3.1. Primjer ispita i objašnjenje zadataka njemačkoga jezika u Francuskoj 2010.	39
5.4. Ispit francuskoga jezika na maturi u Njemačkoj	43
5.4.1. Primjer ispita i objašnjenje zadataka francuskoga jezika u Njemačkoj 2001.	44

6. Sličnosti i razlike ispita na maturi u Hrvatskoj, Njemačkoj i Francuskoj	49
6.1. Konceptije ispita	49
6.1.1. Područje ispitivanja	49
6.1.2. Upute	50
6.1.3. Primjeri zadataka	50
6.1.4. Oznake zadataka	50
6.1.5. Grafički organizatori	51
6.1.6. Preglednost	51
6.1.7. Naslovna strana	51
6.1.8. Pomagala	52
6.1.9. Vremensko trajanje ispita	52
6.1.10. Pisanje odgovora	52
6.2. Zadatci	53
6.3. Teme i tekstne vrste	54
6.4. Područja ispitivanja	55
6.4.1. Čitanje s razumijevanjem	55
6.4.2. Slušanje s razumijevanjem	56
6.4.3. Pisanje	56
6.4.4. Prijevod	57
6.4.5. Gramatika	57
6.4.6. Usmeni ispit	57
6.5. Vrednovanje	57
7. Rezultati ispita iz njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj, Njemačkoj i Francuskoj	58
8. Zaključak	60
Popis literature	61
Sažetak	64
Résumé	65
Dodatci	69
Ispit njemačkoga jezika u Hrvatskoj	
Ispit francuskoga jezika u Hrvatskoj	
Ispit njemačkoga jezika u Francuskoj	
Ispit francuskoga jezika u Njemačkoj	

1. Uvod

Tema ovoga rada jesu završni ispiti francuskoga i njemačkoga jezika u Hrvatskoj, Njemačkoj i Francuskoj. Za razliku od zemalja koje su predmet rada, dakle, Njemačke i Francuske, državna matura u Hrvatskoj uvedena je tek u nastavnoj godini 2009./10. (Häusler, M./Lütze Miculinić, M./Žiborski Kovačić, V. 2010: 171) i još uvijek je pod povećalom. Promatraju se njezine prednosti i nedostatci. Uvođenje državne mature dugo se pripremalo uz mnogo probnih i eksperimentalnih testova, trebalo je pobijediti i još uvijek se boriti s negodovanjem svih koji su uključeni u njezino održavanje, i nastavnika i učenika, ali i njihovih roditelja. Visoka učilišta u Hrvatskoj trebala su također prilagoditi svoj rad i sustav vrednovanja znanja, a koliko je to mukotrpan proces svjedoči i činjenica što neka učilišta još uvijek, unatoč rezultatima državne mature, provode svoje razredbene ispite. Uvođenje državne mature bilo je pitanje vremena. Nakon što je uveden i prihvaćen Bolonjski proces, državna matura bila je očekivan slijed događaja. Republika Hrvatska jest već u procesu ulaska u Europsku uniju, a državna je matura ondje već odavno udarila temelje i povećala obrazovni standard. Sve navedeno bilo je zanimljivo i dostatno za temu diplomskoga rada. S obzirom na to da sam studentica njemačkoga i francuskoga jezika u diplomskome radu sam međusobno uspoređivala osim Hrvatske i države Njemačku i Francusku, a temelj usporedbe bili su ispiti na tim dvama jezicima na državnoj maturi. Središnji dio rada posvećen je usporedbi četiriju različitih testova, ispita njemačkoga i francuskoga jezika u Republici Hrvatskoj na maturi, ispita francuskoga jezika na maturi u Njemačkoj te ispita njemačkoga jezika na maturi u Francuskoj. Za usporedbu navedenih ispita u radu korišteni su različiti ispitni katalozi, vodiči za učenike, a najvećim su dijelom rabljeni podatci s internetskih stranica koje sadrže mnoštvo službenih podataka koji su pridonijeli nastanku ovoga rada. Najteže je bilo naći literaturu za polaganje ispita njemačkoga jezika u Francuskoj jer ispitni katalog nije dostupan, nego samo vrsta vodiča, a također je bilo teško doći do rezultata ispitanika.

Na početku se čitatelj upoznaje s objašnjenjima stručne terminologije korištene u ovome diplomskom radu radi lakšega razumijevanja. Upoznaje se i s pojmom državne mature te se prikazuju osnovne činjenice povezane s polaganjem mature u Hrvatskoj, Francuskoj i Njemačkoj i njihova usporedba, odnosno, prikazuju se sličnosti i razlike pri polaganju mature u navedenim zemljama. Glavni izvori literature bili su ispitni katalozi koji su detaljno opisani i uspoređeni na temelju svojih sličnosti i razlika. U nastavku se prikazuju primjeri svih četiriju ispita, detaljno su objašnjeni i opisani zadatci u tim testovima te uspoređeni radi lakše analize. Usporedba se provodila s obzirom na koncepciju samoga testa te s obzirom na ispitne cjeline

Čitanja i Slušanja s razumijevanjem, Pisanja, Prijevoda, Gramatike i Usmenog ispita¹. Pod koncepciju testa uvršteno je objašnjenje i usporedba testova na temelju tipova zadataka, tekstnih vrsta, područja ispitivanja te vrednovanja. Na kraju su još prikazani rezultati polaganja svih četiriju ispita na maturi i ponuđeni su statistički podatci.

¹ Po uzoru na izvornik: *Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2009./2010. Njemački jezik*. <http://dokumenti.ncvvo.hr/Ispitni_katalozi_08-09/Obvezni/IK-njem.pdf> (23.5. 2011.).

2. Stručna terminologija

Jedan od najbitnijih pojmova koji obuhvaća sve ostale podređene pojmove jest pojam kompetencije koji se definira kao “sva znanja, vještine i karakteristike koje omogućavaju određenoj osobi da djeluje“ (ZEROJ 2005: 9) dok se opća kompetencija „temelji na znanju, vještinama, egzistencijalnim kompetencijama te sposobnosti govornika za učenje“ (ZEROJ 2005: 11).

Za usvajanje i korištenje opće kompetencije zaduženi su viši kognitivni procesi koji podrazumijevaju korištenje svih moždanih sustava i moždanih područja koji se moraju međusobno prožimati, nadograđivati i dopunjavati da bi se došlo do rješavanja zadataka. Neki od tih procesa jesu mišljenje, govor, zaključivanje, učenje, razumijevanje, donošenje odluka ili rješavanje problema (Rathaus 2001: 485,717).

Znanje jest rezultat procesa spoznaje, odnosno, znanje jest rezultat dobiven iskustvom i/ili obrazovanjem tijekom školovanja. Pri učenju bilo kojega jezika nije dovoljno samo poznavati jezik i kulturu, nego su važna sva stečena znanja i iz područja tehnike, znanosti, religije ili povijesti (ZEROJ 2005: 11).

Za ovaj je rad isto tako bitno objasniti pojam vještine koji se ispituje u svakome završnom ispitu. Vještina predstavlja niz dobro organiziranih i spretno izvedenih radnji stečenih vježbanjem što je lako primjenjivo i na učenje jezika. Možemo reći da smo ovladali jezičnim vještinama kad o njima ne moramo razmišljati, nego ih automatski upotrebljavamo u komunikaciji (ZEROJ 2005: 11). Neke od tih vještina, koje su sastavni dio ovoga diplomskog rada, jesu čitanje, slušanje, pisanje, govor i prijevod.

Čitanje jest složena vještina koja nam omogućuje spoznavanje svijeta i služi nam kao sredstvo u procesu obrazovanja, a ovisi o jezičnome znanju čitatelja (Beck/Klieme 2007: 23). Čitatelj se pri čitanju oslanja na tri vrste podataka iz teksta, grafofonske, u kojima uočava glasovne skupine i skupine grafema, sintaktičke i semantičke podatke. Vještina čitanja, prije svega, ovisi o interakciji jezičnih znanja i iskustva (Petrović 1997: 41-42).

Slušanje jest složen proces usvajanja informacija iz okoline, uključuje usmjeravanje pažnje, dekodiranje i pamćenje slušanoga sadržaja (Beck/Klieme 2007: 178). Slušanje i razumijevanje usko su povezani, a da bi se došlo do razumijevanja slušanoga sadržaja, slušatelj mora upotrijebiti sve svoje jezično znanje i iskustvo da bi razumio poruku, odnosno, potrebno je poznavati područje o kojemu se razgovara, stavove, uvjerenja sugovornika, zajedničko iskustvo koje posjeduju govornik i slušatelj te okolnosti i kontekst u kojemu se komunikacija odvija (Petrović 1997: 32-33).

Pisanje jest proces pri kojemu smisleno odabiremo riječi koje ćemo koristiti, pretačemo ih u ideje, koristimo kao informacije ili iznosimo vlastita razmišljanja. Za vladanje ovom vještinom potrebno je poznavati grafički sustav jezika, ortografiju, pravopisne znakove, pravilnu upotrebu jezika na rečeničnoj razini, prilagođavanje stila i organizaciju sadržaja pisanoga teksta (Petrović 1997: 59). Pisanje je prema Kastu koncentričan proces u kojemu se osoba koja piše pokušava približiti onomu što želi izraziti te napisano želi dovesti u red i strukturirati (Kast 1999: 23).

Pri vještini govorenja korisnik jezika proizvodi govoreni tekst koji primaju slušatelji. (ZEROJ 2005: 58). Bitno je napomenuti da se ova vještina rijetko pojavljuje izdvojeno jer je uvijek povezana s ostalim trima vještinama (Schatz 2006: 19).

Kao još jedno važno područje ispitivanja u predstojećim ispitima nalazi se cjelina Prijevoda. Prijevod predstavlja tekst na nekome jeziku koji je po svojem stilu i kvaliteti gotovo jednake vrijednosti kao i izvorni tekst i prenosi istu poruku, s istim ciljem i istim čitateljima kao i izvorni tekst. Prijevod je interpretacija samoga prevoditelja, a ovisi o mnogim subjektivnim i objektivnim činjenicama (Déjean Le Féal 1995: 7-9).

Poznato je da se govor ostvaruje u jeziku (ZEROJ 2005: 111). Svi govornici žele postići nekakav rezultat i ostvariti svoje namjere, a za to rabe komunikacijsku kompetenciju. Naziv komunikacijske kompetencije uvodi 1972. Dell H. Hymes te pod njim podrazumijeva pravilan odabir jezičnoga sustava koji će se koristiti s obzirom na situaciju u kojoj se govor odvija. Galisson i Coste definiraju komunikacijsku kompetenciju kao psihološka, kulturološka i socijalna pravila koja zahtijevaju upotrebu govora u socijalnome okviru (Gallison/Coste 1976: 106). Bitno je poznavati strukturu jezika i načelo uporabe jezika u različitim kontekstima da bi se ostvarila gramatička norma (Vrhovac 2001: 15). Komunikacijsku kompetenciju možemo promatrati kroz njezine sastavnice, a to su jezična, sociolingvistička i pragmatična kompetencija (ZEROJ 2005: 9, 13). Za ovaj je rad bitno objasniti gramatičku kompetenciju kao dio jezične kompetencije jer je usko povezana sa svim tekstovima koji se obrađuju u ovome radu. Jezična kompetencija definira se kao „poznavanje i sposobnost korištenja formalnih resursa koji nam pomažu sastaviti i oblikovati dobro strukturirane, sadržajne poruke“ (ZEROJ 2005: 112). Gramatika predstavlja skup pravila kojima se jezični elementi slažu u rečenice dok pod gramatičkom kompetencijom podrazumijevamo sposobnost razumijevanja i izražavanja značenja na temelju proizvodnje i prepoznavanja rečenica koje su organizirane gramatičkim pravilima (ZEROJ 2005: 116). Sociolingvistička kompetencija odnosi se na znanja i vještine koje zahtijeva socijalna uporaba jezika. Bitni jezični elementi u sklopu ove kompetencije jesu oni koji označavaju društvene odnose, narodne izreke, razlike u

registru, dijalektu te naglascima (ZEROJ 2005: 121). Osim toga važno je napomenuti i da sociolingvistička pravila ne stječemo rođenjem, već odgojem ili iskustvom (Vrhovac 2001: 16). Pragmatična kompetencija bavi se poznavanjem načela prema kojemu poruke jesu organizirane i prilagođene kontekstu te imaju za cilj komunikacijsku funkciju (ZEROJ 2005: 126).

Uporaba jezika pokreće one strategije koje odgovaraju za obavljanje postavljenih zadataka. Strategija se definira kao „organizirano i smisleno djelovanje koje odabiremo da bismo obavili zadatak“ te „kao poveznica sposobnosti koje učenik posjeduje i onoga što može učiniti s tim sposobnostima“ (ZEROJ 2005: 10, 25), a zadatak je sam po sebi svaka smisljena aktivnost potrebna da bi se dosegnuo nekakav cilj (ZEROJ 2005: 10). Zadatci mogu biti otvoreni i zatvoreni, tj. prvi ostavljaju mogućnost odgovora dok drugi imaju samo usko usmjerenu mogućnost odgovora (Vrhovac 2001: 88). Strategije pomažu pri prizivanju vještina kako bi se uspješno obavio svaki postavljeni zadatak (ZEROJ 2005: 57) te je isto tako preduvjet za samostalno i cjeloživotno učenje koje predstavlja sposobnost promatranja i sudjelovanja u novim događajima te uklapanje novih iskustava u već postojeća znanja. Tijekom vremena mijenjamo postojeća znanja ako je to potrebno (ZEROJ 2005: 110). Ako strategija uključuje i jezične aktivnosti, tada govorimo o obradi tekstova, koji mogu biti govoreni i pisani. Govoreni tekstovi jesu upute, govori, predavanja, rituali, priredbe, vijesti ili konverzacije, a pisani su tekstovi knjige, časopisi, novine, priručnici, udžbenici ili reklame (ZEROJ 2005: 97). Svaki bi tekst trebao biti koherentan i kohezivan. Kohezija podrazumijeva upotrebu ponavljanja određenih elemenata kako bi se sačuvala tematska povezanost cjeline. Koherencija je širi pojam od kohezije koji za krajnji cilj ima smislenu organizaciju i povezanost cjeline (Vigner 2004: 61-63). Autentičan tekst jest još jedan naziv koji će se naći u ovome radu, a predstavlja tekst koji služi za komunikaciju izvan razreda. (Cornaire 1999: 8). Preuzeti su iz različitih vjerodostojnih izvora poput novina ili knjiga².

Ometač ili distraktor u zadatku predstavlja još jedan važan pojam za ovaj rad. Zadatci se sastoje od određenog broja ponuđenih odgovora, ali je bitno naglasiti da je samo jedan odgovor točan, a drugi se ponuđeni odgovori nazivaju ometačima ili distraktorima (Bolton 1987: 8).

Uz pojam teksta veže se naziv tekstne vrste koji je zastupljen u ispitnim cjelinama ispita na maturi te ga je stoga nužno definirati kao klasu tekstova koji se mogu uvrstiti u

² *Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2009./2010. Njemački jezik.* (str. 8).
<http://dokumenti.ncvvo.hr/Ispitni_katalozi_08-09/Obvezni/IK-njem.pdf> (23.5. 2011.).

određene složene obrasce djelovanja te tvore identitet nekoga teksta (Glovacki- Bernardi et al. 2001: 244-245).

Kako bi uopće korisnik ili govornik mogao razumjeti tekst nužno je da vlada određenim vokabularom, odnosno rječnikom, skupom riječi koje upotrebljava. Cilj je steći što veći vokabular što uključuje stjecanje stručnoga vokabulara, stranih riječi, metafora kako bi se došlo do lakšega snalaženja u jeziku. Svaka riječ dovodi do poticanja asocijacija i povezivanja te nove riječi s postojećim vokabularom koji je sadržan u dugoročnome pamćenju što opet zahtijeva korištenje viših kognitivnih procesa (Beck/Klieme 2007: 130-131).

S obzirom na to da ovaj rad govori o ispitima državne mature u Njemačkoj i Francuskoj, kao članicama Europske unije, jedan od važnih temelja na kojima Vijeće Europe inzistira i koje naglašava jesu višejezičnost i interkulturalnost. Višejezičnost se definira kao poznavanje nekoliko jezika u kojemu se razvija komunikacijska kompetencija i dopunjuje već stečenim znanjem (ZEROJ 2005: 170). Interkulturalnost se definira kao međusobno prožimanje i razumijevanje različitih kultura te međusobno prihvaćanje i uvažavanje (De Carlo 1998: 39-41).

Tema ovoga rada jesu razlike ispita državne mature koje ne bi mogle biti uočene da nema sustava vrednovanja ispita. Vrednovanje se zapravo može definirati kao mjerilo kojim se ocjenjuje stupanj znanja i sposobnosti onoga koji uči. Ako govorimo o vrednovanju u jezičnome smislu, onda ne gledamo samo znanje, nego i učinkovitost metoda i materijala, kvalitetu programa te osobno zadovoljstvo korisnika. Istodobno postoje kriteriji vrednovanja kojima je cilj izbjeći subjektivnost (Porcher 2004: 78-79).

3. Državna matura

Državna matura predstavlja završni ispit na kraju srednjoškolskoga obrazovanja koju svi ispitanici polažu u isto vrijeme, a na temelju ostvarenih rezultata, ispitanik može nastaviti svoje obrazovanje na nekome od fakulteta ili naći odgovarajuće zaposlenje. Cilj državne mature jest kvalitetnija naobrazba, kvalitetnije nastavno osoblje, transparentije i objektivnije vrednovanje učenika, viši obrazovni standard te međunarodna suradnja i razmjena učenika. Uvođenje državne mature u ostalim zemljama, pa tako i u Hrvatskoj, omogućilo je veću motiviranost učenika za bolji uspjeh i bolju komunikaciju između nastavnika i učenika te

bolju pripremljenost nastavnika³.

3.1. Matura u Hrvatskoj

Kad je riječ o državnoj maturi u Hrvatskoj, mora se naglasiti da ona označava skup ispita iz određenih nastavnih predmeta koji su obvezatni i koje učenici polažu na kraju srednje škole. Tim se ispitima žele provjeriti i vrednovati znanja, vještine i sposobnosti koja su učenici postigli tijekom svojega obrazovanja prema propisanim nastavnim planovima i programima. Pritom je važno znati da su učenici gimnazijskih programa obvezatni polagati državnu maturu jer im ona omogućava završavanje srednjega obrazovanja i nastavak obrazovanja na visokoškolskoj razini, dok ju učenici u strukovnim i umjetničkim programima obrazovanja polažu samo ako se žele dalje školovati na visokim učilištima, a završavaju srednje obrazovanje izradbom i obranom završnoga rada⁴. Također treba napomenuti da su pismeni ispiti državne mature standardizirani te se provode u cijeloj zemlji pod jednakim uvjetima i kriterijima za sve učenike tj. pristupnike. Standardizirani ispiti pomažu u objektivnome ocjenjivanju školskih postignuća svakoga učenika i na taj se način mogu usporediti ocjene svih učenika u cijeloj državi što pridonosi pravednomu pristupu za daljnji nastavak školovanja. Za državnu maturu je, s jedne strane, bitno reći da je u suradnji sa školom provodi potpuno neovisno tijelo u sustavu obrazovanja, tj. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, a s druge strane da se državna matura sastoji od dvaju dijelova, tj. obvezatnoga i izbornoga čija su pravila za provedbu i vrednovanje ispita jednaka⁵.

3.1.1. Obvezatni dio

Ovome dijelu državne mature pripadaju hrvatski jezik, matematika i strani jezik, no postoji i nekoliko iznimaka ako se radi o učenicima koji pohađaju klasičnu gimnaziju. Oni mogu polagati ispit iz latinskoga ili grčkoga jezika umjesto stranoga jezika. Druga se iznimka odnosi na učenike koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina koji moraju polagati hrvatski jezik i jezik nacionalne manjine na kojemu se školuju. Važna je činjenica da se ispiti

³ Usp. *Državna matura u srednjim školama. Prijedlog nacionalnog pristupa. Sažeti prikaz.*

<http://www.idi.hr/drzavnamatura/dokumenti/drzavna_matura_u_hrvatskoj_prijedlog_nacionalnog_pristupa_-_sazeti_prikaz_.pdf> (23.5.2011.).

⁴ Usp. *ABC o maturi.*

<<http://drzavnamatura.skole.hr/ABC>> (13.7.2011.).

⁵ Usp. *Pravilnik o polaganju državne mature.*

<<http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2246>> (23.5.2011.).

državne mature u obvezatnome dijelu mogu polagati na višoj (A) razini koja pruža priliku i za prijavu na studijski program koji traže osnovnu (B) razinu ili na osnovnoj (B) razini koja ne pruža mogućnost za prijavu na studijski program ako traži položenu višu (A) razinu ispita. Učenik je taj koji sam odabire razinu. Obje se razine temelje na ispitnim katalozima. Nakon što položi obvezatni dio državne mature, učenik dobiva svjedodžbu o državnoj maturi.

3.1.2. Izborni dio

Predmeti poput engleskoga, francuskoga, njemačkoga, španjolskoga, talijanskoga, klasičnih jezika (grčkoga i latinskoga), biologije, etike, filozofije, fizike, geografije, glazbene umjetnosti, informatike, kemije, likovne umjetnosti, logike, politike i gospodarstva, povijesti, psihologije, sociologije i vjeronauka jesu sastavni dijelovi izbornoga dijela državne mature. Svi se navedeni ispiti osim latinskoga jezika u ovome dijelu državne mature polažu na višoj (A) razini. Nakon položenoga dijela izbornoga dijela mature, učenik dobiva potvrdu o položenim ispitima državne mature⁶.

3.2. Matura u Njemačkoj

U Njemačkoj se matura polaže na kraju srednjoškolskoga obrazovanja. Ona je neophodna za upis na visoka učilišta, ali je pritom važno napomenuti da se upisati mogu samo oni učenici koji su polaganjem mature ostvarili određene ocjene. U Njemačkoj je za provedbu i vrednovanje mature zadužena sama škola u kojoj se polaže matura i predmetni nastavnik⁷. Potrebno je također naglasiti da ova zemlja maturu naziva „Zentralabitur“, koja označava završni ispit na maturi, a čiji pismeni dio ispita priprema središnja ovlast. Način provođenja središnje mature stvar je svake savezne pokrajine pa tako petnaest od šesnaest saveznih pokrajina provodi središnju maturu. Uvođenjem središnje mature željela se postići bolja usporedivost i transparentnost postignuća na ispitu jer su ispiti jednaki za sve učenike što dovodi do njihova vrednovanja prema jedinstvenim kriterijima⁸.

Četiri se predmeta polažu na maturi, u kojima se ispituju kompetencije koje su učenici stekli tijekom školovanja, a ona sadržava pismeni ispit iz triju glavnih predmeta tj.

⁶ Usp. *Državna matura 2009./2010. i prijave za upis na studijske programe*.(str. 15-16)
< <https://admin.postani-student.hr/Docs/brosura.pdf> > (23.5.2011.).

⁷ Usp. *Njemačka*.
<<http://drzavnamatura.skole.hr/obrazovni-sustavi/njemacka>> (13.7.2011.).

⁸ Usp. *Zentralabitur*.
<<http://de.wikipedia.org/wiki/Zentralabitur> > (21.5.2011.).

njemačkoga, matematike i stranoga jezika te usmeni ispit iz četvrtoga predmeta⁹. Za svakoga učenika jest obvezatno polaganje njemačkoga ili stranoga jezika unutar određenoga područja poput jezika i umjetnosti i književnosti. Ocjene iz pojedinih položenih predmeta na kraju cjelokupnoga ispita daju prosječnu ocjenu koja pokazuje koliko je učenik bio uspješan na maturi.

Njemačka ima 16 saveznih pokrajina i sasvim je jasno da svaka savezna pokrajina ima svoju osobitost. Učenici petogodišnjih i šestogodišnjih srednjih škola u nekim pokrajinama završavaju srednju školu polaganjem ispita, dok u drugim pokrajinama učenici dobivaju potvrdu za završetak srednje škole na temelju postignutoga uspjeha tijekom školovanja. Isto tako svaka pokrajina provodi usmeni i pismeni dio ispita na maturi samo što svaka ima svoje posebnosti organizacije ispita.

3.3. Matura u Francuskoj

Matura u Francuskoj podrazumijeva diplomu koja obilježava kraj obrazovanja u liceju. No ova država za pojam mature koristi naziv bakalaureat koji učenici polažu samo ako se žele dalje školovati na visokim učilištima¹⁰. Ako ne položi bakalaureat, učenik mora polagati zadnju godinu srednje škole. Ako se učenik ne želi dalje školovati, može dobiti potvrdu da je završio srednju školu, ali samo ako ima određeni prosjek ocjena¹¹. Bakalaureat također predstavlja standardizirani ispit u Francuskoj. Važno je znati da u Francuskoj postoje tri vrste bakalaureata, a to su opći, tehnološki i profesionalni bakalaureat od kojih svaki predstavlja specijaliziranost u određenome području (Auduc 1997: 36). Zanimljiva je činjenica da su ispiti koji se polažu na maturi većinom esejskoga tipa, a to da učenici čak u grupama rade istraživačke projekte novost je za mnoge, a pogotovo za Republiku Hrvatsku¹².

3.3.1. Opći bakalaureat

Opći bakalaureat sastoji se od triju serija. Prva je serija S koja obuhvaća prirodne znanosti poput fizike, matematike, kemije i biologije. Serija ES jest druga serija općega bakalaureata koja se odnosi na ekonomiju i društvene znanosti, a treća se serija naziva L serija

⁹ <http://www.just-abi.com/abitur-in-deutschland/> (15.10.2011.).

¹⁰ http://fr.wikipedia.org/wiki/Baccalaur%C3%A9at_en_France > (13.7.2011.).

¹¹ Usp. *Francuska*.

<http://drzavnamatura.skole.hr/obrazovni-sustavi/francuska> > (13.7. 2011.).

¹² Usp. (13.7.2011.).

tj. literarna serija koja se dijeli na francusku književnost, filozofiju, povijest i zemljopis te strane jezike (Auduc 1997: 46, 56). Bitna je činjenica da diploma općega bakalaureata ne omogućuje ulazak u profesionalni život, nego nastavak školovanja na sveučilištu (Auduc 1997: 58).

3.3.2. Tehnološki bakalaureat

Tehnološki se bakalaureat sastoji od četiriju serija. Razumije se da učenik mora ići na praksu i da su neki nastavni predmeti povezani sa strukom što za opći bakalaureat nije slučaj. Kada stekne diplomu tehnološkoga bakalaureata, učenik je osposobljen za ulazak u profesionalni život. Sastoji se od znanosti i industrijske tehnologije, znanosti i tercijarne tehnologije, znanosti i laboratorijske tehnologije i medicinsko-društvene znanosti (Auduc 1997: 46, 56).

3.3.3. Profesionalni bakalaureat

S ovim položenim bakalaureatom učenik postaje kvalificirana osoba za ulazak u profesionalni život. Na ovome se stupnju obrazovanja ispitanici mogu odlučiti za 60 različitih smjerova za koje će se specijalizirati, tj. profesionalni se bakalaureat nakon položenoga ispita upućuje na traženje odgovarajućega zaposlenja (Auduc 1997: 46, 50).

3.4. Sličnosti i razlike polaganja državne mature u Hrvatskoj, Njemačkoj i Francuskoj

Na temelju tri opisane mature u Hrvatskoj, Njemačkoj i Francuskoj može se primijetiti njezina važna uloga u srednjoškolskome obrazovanju. Za ove tri države zajednička je činjenica da ona predstavlja završne ispite na temelju kojih učenici završavaju srednju školu i koja im otvara put za upis na visoka učilišta. Bitno je naglasiti da učenici polaganjem završnih ispita zapravo pokazuju znanja i vještine koja su stekli tijekom srednjoškolskoga obrazovanja i to je isto tako zajednička osobina za sve tri mature kao i standardiziranost ispita. Razlike se pojavljuju kada je riječ o instituciji koja provodi maturu. U Hrvatskoj je za provođenje mature zadužen Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, dok je u Njemačkoj provodi, kao što je navedeno, sama škola. Razlike se uočavaju i u samim nazivima, a oni su državna matura, središnja matura i bakalaureat. U Francuskoj polaganje mature nije obvezatno za završetak školovanja, dok je u Hrvatskoj i Njemačkoj upravo to slučaj. Veliku razliku

predstavlja i činjenica da u Francuskoj neuspjeh na bakalaureatu ima za posljedicu ponavljanje zadnjega razreda, što u Hrvatskoj i Njemačkoj nije pravilo.

4. Ispitni katalog za državnu maturu

Ispitni katalog ima veliko značenje za provedbu državne mature u svakoj zemlji jer upravo on sadrži ispitne sadržaje te način na koji se provjeravaju i ocjenjuju znanja i sposobnosti na ispitima. Još se naziva i dokumentom koji detaljno opisuje sve ono što sadrže ispiti državne mature tj. donosi i moguće teme koje bi se mogle pojaviti na ispitu. Za svaki nastavni predmet postoji ispitni katalog koji objašnjava sve pojedinosti povezane s određenim predmetom¹³. Ne smije se zaboraviti da na samome kraju ispitni katalog sadrži ogledni primjer ispita koji uvelike pomaže svakomu učeniku tijekom pripreme za polaganje državne mature¹⁴. Na taj se način učenik može najbolje pripremiti za uspješan završetak srednjoškolskoga obrazovanja. Ispitni katalog isto tako služi i nastavnicima kako bi se što bolje upoznali sa svim detaljima koje donosi ispit državne mature. Kao što je već i navedeno učenik može odlučiti želi li polagati ispit državne mature na višoj ili na osnovnoj razini. U ovome će se radu proučavati samo viša razina ispita jer ona ispituje ona jezična znanja i sposobnosti koja su potrebna za daljnji nastavak školovanja u obrazovnim područjima koja zahtijevaju znatno višu razinu komunikacijske jezične kompetencije, dok osnovna razina ispituje temeljna jezična znanja i sposobnosti koja nisu dostatna za daljnje obrazovanje. Bitno je istražiti koje su to složene morfosintaktičke strukture, teme i vokabular koji su nužni za stjecanje više razine komunikacijske jezične kompetencije. Važno je i prikazati u čemu se sastoji složenost pisanoga i usmenoga izričaja koji su neophodni za daljnje školovanje. Bit je zapravo prikazati svu složenost i zahtjevnost jezičnih sadržaja koji su sastavni dio polaganja više razine polaganja ispita državne mature za daljnje obrazovanje.

4.1. Ispitni katalog za njemački jezik u Hrvatskoj

Ispitni je katalog temeljni dokument koji detaljno objašnjava sadržaj i način ispitivanja na državnoj maturi. Ispitni katalog za njemački jezik za višu razinu ispita sastoji se od šest poglavlja od kojih svako potanko opisuje određenu temu. Prvo poglavlje ispitnoga kataloga

¹³ <<http://drzavnamatura.skole.hr/ispitni-katalozi>> (13.7.2011.).

¹⁴ Usp. *ABC o maturi*.

<<http://drzavnamatura.skole.hr/ABC>> (13.7.2011.).

nosi naziv Područja ispitivanja, a ona su Čitanje, Pisanje i Slušanje u kojima se želi provjeriti kakva je komunikacijska jezična kompetencija učenika. Obrazovni ishodi jest naslov drugoga poglavlja koje govori o onome što učenik može prema B2 razini Zajedničkoga europskog referentnog okvira za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje.

U prvome području ispitivanja Čitanje želi se vidjeti koliko je učenik sposoban samostalno čitati i razumjeti tekst, tj. shvatiti leksički, morfološki, sintaktički, semantički i pragmatički sustav autentičnoga ili prilagođenoga teksta. Svrha je prema tome ispitati posjeduje li učenik taj kompleksni sustav¹⁵. Ono što bi učenik trebao moći prema B2 razini ZEROJ-a jest samostalno čitanje različitih tekstnih vrsta, sakupljanje informacija, razumijevanje članaka u kojima se opisuju svakodnevne problematike, ali i razumijevanje stručnih članaka koji nisu u području osobnoga interesa (ZEROJ 2005: 27). Čitanjem se prema tome želi provjeriti može li učenik shvatiti važne informacije te može li prepoznati određene informacije i detalje u tekstu. Nadalje, želi se ispitati je li učenik sposoban upotrijebiti leksičke jedinice i gramatičke strukture.

U Području ispitivanja Pisanje želi se provjeriti može li se učenik točno i prikladno izraziti tijekom pismenoga izražavanja¹⁶. Prema obrazovnim ishodima na razini B2 ZEROJ-a pristupnik se može pismeno izraziti o opširnim tekstovima različitih tema povezanim s područjima osobnoga interesa, može također napisati sastavak u kojemu će sustavno razraditi neku temu i u kojemu će moći argumentirati pojedinosti. Učenik može pisati i duže tekstove u kojima će pokazati svoje osjećaje ili može opisivati različite događaje (ZEROJ 2005: 27). Posjedujući bogat vokabular, učenik može pisati o različitim temama koje su mu bliske te može spriječiti česta ponavljanja. Bitno je da učenik taj vokabular zna upotrijebiti u određenim kontekstima, da koristi točne gramatičke strukture te da je sposoban dobro oblikovati razne tekstne vrste. Ispituje se i može li smisleno organizirati rečenice i odlomke u tekstu te može li oblikovati tekst tako da on bude razumljiv i ispravan.

Slušanje je treće područje ispitivanja u kojemu se želi provjeriti može li učenik razumjeti tekst globalno, selektivno i detaljno.¹⁷ Učenik bi trebao moći razumjeti slušni tekst na standardnome jeziku o poznatim i nepoznatim temama, prepoznati glavne misli, obavijesti i poruke, razumjeti srž izlaganja ili izvještaja te pratiti diskusiju (ZEROJ 2005: 27). U ovome

¹⁵ *Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2009./2010. Njemački jezik.* (str. 8).
<http://dokumenti.ncvvo.hr/Ispitni_katalozi_08-09/Obvezni/IK-njem.pdf> (23.5. 2011.).

¹⁶ *Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2009./2010. Njemački jezik.* (str. 6-7).
<http://dokumenti.ncvvo.hr/Ispitni_katalozi_08-09/Obvezni/IK-njem.pdf> (23.5. 2011.).

¹⁷ *Usp.* (str. 7).

se Području ispitivanja ispituje može li učenik razumjeti važne misli, određene informacije te pojedinosti u tekstu.

U trećemu poglavlju Struktura ispita prikazan je sadržaj Čitanja, Pisanja i Slušanja.

Četvrto poglavlje sadrži sve pojedinosti povezane s Tehničkim opisom ispita pa je dobro znati da ispit iz Njemačkoga jezika traje 180 minuta.

U opisu bodovanja prikazan je sustav ocjenjivanja triju Područja ispitivanja. Područje ispitivanja Čitanja sadrži 40 bodova koje učenik može ostvariti. Kao točni odgovori priznaju se gramatički i pravopisno ispravno napisana rješenja, ali i uporaba sinonima. U ispitnoj cjelini Pisanja učenik može skupiti najviše 20 bodova. Kako bi ocjenjivači mogli što bolje analizirati i ocijeniti ispit, bitno je da poznaju ljestvicu za ocjenjivanje sastavka koja se sastoji od četiriju rubrika, odnosno izvršenja zadatka, koherencije i kohezije, vokabulara i gramatike.

Kada se ocjenjuje sastavak, želi se provjeriti rabi li učenik jednostavne ili kompleksne gramatičke strukture te ima li sastavak ukupno 250 riječi.

S 25 bodova u Slušanju učenik je prikupio maksimalan broj bodova za ovu ispitnu cjelinu.

Primjeri zadatka s objašnjenjem donosi različite vrste zadataka u kojima je detaljno opisano što se ispituje, kako se zadatak boduje te je pokazan točan odgovor koji će se naći u daljnjemu radu pod poglavljem 5. Ispiti stranih jezika na maturi.

U ispitnoj cjelini Pisanja treba uvježbati pisanje različitih tekstnih vrsta. Kao i kod Čitanja, bitno je razumjeti zadatak, označiti ključne riječi te izraditi koncept prije pisanja. Treba vježbati i preformuliranje rečenica, parafraziranje i povezivanje rečenica odgovarajućim veznicima. Isto tako treba paziti na vrijeme rješavanja zadataka jer je u ovoj cjelini bitno u vremenski okvir uklopiti čitanje zadatka, iznošenje ideja, koncept, pisanje, provjeru te prepisivanje teksta¹⁸.

Ispitna cjelina Slušanja smatra se najzahtjevnijom jer ju je tijekom školovanja najteže uvježbati zbog nedostatka materijala za slušanje i zbog nemogućnosti ili premaloga kontakta s njemačkim jezikom u Hrvatskoj. Za što bolje rezultate treba objasniti sam proces slušanja te poticati gledanje njemačkih televizijskih programa, slušanje njemačke glazbe te komunikaciju s izvornim njemačkim govornicima. Nije bitno razumjeti svaku riječ, nego se rukovoditi kontekstom i pokušati razaznati o čemu se radi.

Kao što je već spomenuto, na kraju kataloga nalazi se poglavlje Dodatci koje detaljno opisuje kako nastavnik može učenika pripremiti za ispit. Učenike treba neprestano poticati na samostalno čitanje različitih tekstnih vrsta jer će na taj način proširiti svoj vokabular i

¹⁸ *Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2009./2010. Njemački jezik.* (str. 12-15).
<http://dokumenti.ncvvo.hr/Ispitni_katalozi_08-09/Obvezni/IK-njem.pdf> (23.5. 2011.).

poboljšati jezične vještine te ga upoznati sa zadatcima otvorenoga i zatvorenoga tipa. Bitno je razviti sposobnost razumijevanja teksta na globalnoj, selektivnoj i detaljnoj razini. Razumijevanje i slušanje povezani su tako da čak i ako ne razumijemo sve što pročitamo, možemo to nadoknaditi slušanjem koje će potaknuti prijašnja stečena znanja. Razumijevanje će biti bolje ako se poznaje kontekst i struktura teksta te pravila o tvorbi riječi. Pomaže i ako se prije čitanja teksta prvo pročitaju pitanja i potraže ključne riječi. Također treba prvo rješavati lakše zadatke i paziti na vremensku ograničenost i nikada ostaviti neriješeno, nego pokušati pogoditi odgovor.¹⁹

4.2. Ispitni katalog za francuski jezik u Hrvatskoj

Kao i svaki ispitni katalog, tako i ovaj za francuski jezik, ako je obvezatan predmet na državnoj maturi, sadrži sve upute i sadržaj mature. Viša razina ispita iz francuskoga jezika uskladiva je s programom gimnazije, a učenici koji su pohađali nastavu po drugim programima prije mature trebaju proširiti svoja znanja, naročito povezana s morfosintaksom. Ispitni se katalog dijeli u dvije razine, a obje sadrže područje ispitivanja, obrazovne ishode, strukturu ispita, tehnički opis ispita, opis bodovanja, primjere zadataka te pripremu za ispit.

Kada govorimo o području ispitivanja u ovome katalogu, onda treba reći da se ovdje ispituju jezične vještine povezane sa Slušanjem, Čitanjem i Pisanjem. Vještina govorenja nije predviđena za ispitivanje u ovome katalogu²⁰. Prema ZEROJ-u razina B1 u hrvatskome jeziku prijelazni je stupanj i pretpostavlja se da je pristupnik do trenutka polaganja ispita razvio takve komunikacijske vještine da može samostalno rješavati dane zadatke. Smatra se da može razumjeti komunikaciju povezanu sa svakodnevnim temama, da može razumjeti pisane tekstove, snaći se u bilo kojoj od zemalja u kojoj se taj jezik govori, razgovarati i prepričati nešto (ZEROJ 2005: 23-24). Na ovoj razini pisani tekstovi moraju biti sadržajno prihvatljivi, jezik kojim se piše jest standardni, upotrijebljeni su jednostavni apstraktni izrazi i naglasak je stavljen na iznošenje vlastitih misli i stavova. Pristupnik bi trebao imati dovoljan vokabular kako bi se samostalno mogao izražavati.

Što se tiče obrazovnih ishoda, pri ispitivanju čitanja, očekuje se razumijevanje pročitanoa te glavne ideje i zaključaka u tekstovima i novinskim člancima te praćenje i

¹⁹ Usp. (str. 39-43).

²⁰ *Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2009./2010. Francuski jezik.* (str. 5-6).
<http://dokumenti.ncvvo.hr/Ispitni_katalozi_08-09/Obvezni/IK-fra.pdf> (23.5. 2011.).

prepoznavanje slijeda misli. Ispituje se razumijevanje, pronalaženje informacija i prepoznavanje jezičnih obrazaca.

Pri ispitivanju pisanja očekuje se smisleno pisanje o nekoj poznatoj temi, pisanje pisma, poruke ili e-maila, osobnoga ili službenoga, prepričavanje u smislu članka, zabilješke, pisanje eseja, sažetka, životopisa i prijave za nekakav natječaj. Najvažnije je vidjeti može li ispitanik napisati kratak tekst i izraziti u potpunosti svoje stavove.

Pri ispitivanju Slušanja bitno je uočiti razumije li pristupnik teme i informacije iz svakodnevnoga života te može li pratiti i razumjeti dulji razgovor ili neko predavanje.

U strukturi ispita povezanoga s Čitanjem postoji pet grozdova zadataka koji su pak povezani s razumijevanjem na osnovnoj i detaljnoj razini i prepoznavanjem specifičnih informacija. U Pisanju treba napisati esej od 150 do 180 riječi s pomoću pojmova ili natuknica koje treba opisati i iznijeti svoj stav. Cjelina Slušanja sadrži četiri grozda zadataka koji ispituju razumijevanje općih i specifičnih informacija.

Tehnički, ispit iz francuskoga jezika traje 155 minuta i u pisanome je obliku. Cjeline Čitanja i Pisanja odvojene su od cjeline Slušanja. Ispitna cjelina Čitanja traje 60 minuta kao i cjelina Pisanja, a cjelina Slušanja 35 minuta. U cjelinama Čitanja i Pisanja odgovarati se može oznakom x, kratkim ili dugim odgovorom. U cjelini Slušanja, tekst se sluša dva puta, a prije svakoga zadatka postoji vrijeme za čitanje pitanja i vrijeme od šest minuta za prijepis odgovora, a točan se odgovor daje oznakom x. Ispit se piše kemijskom olovkom, ali bez uporabe rječnika.

Na ispitu francuskoga jezika moguće je ostvariti 80 bodova, odnosno za Čitanje 35, Pisanje 20, a Slušanje 25. U cjelini Pisanja promatra se i ocjenjuje je li sve napisano prema uputama, ima li tekst svoj slijed, logičnost i kako su i čime povezane rečenice, koliki je vokabular i koliko se često rabe ponavljanja. U izražavanju se isto tako vrednuju i jezične strukture teksta i morfosintaksa. Ne postoje negativni bodovi, a svaki zadatak nosi 1 bod.

Kako bi pristupnik što bolje riješio ispit u katalogu su priložene i upute za pripremu ispita. Ispitanik treba biti u doticaju s raznim tekstnim vrstama, treba ispitivati razumijevanje pročitana te pogađanje nepoznatih riječi oslanjajući se pritom na kontekst. Za vještinu Pisanja ključno je detaljno opisivanje događanja te izražavanje stavova i osjećaja. Treba dobro proučiti tekstove, jasno naznačiti temu, tko piše, komu, što, zašto, planirati jezične strukture koje bi se mogle upotrijebiti za zadanu temu, rabiti sinonime i parafraze za nepoznate riječi i dobro je pisati više varijanti teksta, tj. treba koristiti strategije planiranja, kompenzacije i

ispravljanja²¹. Vještina slušanja može se poboljšati slušanjem različitih vrsta tekstova pri čemu je bitno obratiti pozornost tko govori, zatim na broj sugovornika, mjesto radnje, uočiti sve zvukove i šumove na snimci, vrijeme i trajanje radnje, jezične obrasce te osjećaje i stavove koji se mogu iščitati iz snimke.

4.3. Ispitni katalog za francuski jezik u Njemačkoj

Detaljne upute za polaganje francuskoga jezika u Njemačkoj nalaze se također u Ispitnome katalogu. On se sastoji od četiriju poglavlja, tj. od jasnih naznaka kako oblikovati ispit na maturi, primjere zadataka, primjere zadataka za kombinirane zadatke i primjere zadataka za usmeni ispit. Zanimljivo je da se na početku kataloga nalazi objašnjenje važnosti učenja francuskoga jezika u Njemačkoj, a kao razlog se navodi razmjena učenika u Njemačkoj s učenicima u Francuskoj kao učestala pojava. Upravo se zbog te činjenice u nastavi francuskoga jezika inzistira na učenikovoju međukulturalnoj sposobnosti za komunikaciju i djelovanje. Uz to se još navodi kako će učenici učeći francuski jezik lakše naučiti i druge romanske jezike. Ovaj ispitni katalog navodi i ciljeve učenja francuskoga jezika kao osnovu za polaganje samoga jezika na maturi među kojima su jezik, tj. komunikacijska kompetencija, zatim međukulturalna kompetencija pod kojom se podrazumijevaju znanja o sociokulturalnim temama i sadržajima frankofonih zemalja te uporaba francuskoga jezika kao poslovni i partnerski jezik. Promatra se kako se učenik snalazi s različitim tekstnim vrstama i medijima koji obuhvaćaju stručne tekstove i publicistiku te ophođenje s filmom, slušnim tekstovima pa čak i slikama i tablicama. Kao zadnji cilj navodi se i stjecanje strategija učenja kao važan preduvjet za uspješno rješavanje zadataka te kao poticanje samostalnoga i dugoročnoga učenja. Kao bitne odrednice ispitnoga kataloga navodi se opis ispitnih sadržaja, potom vrste zadataka te kriteriji kojima se provjerava zahtjevnost zadataka. Način na koji će se vrednovati ispit jest isto tako od posebne važnosti u katalogu kao i ispitni primjeri za usmeni i pismeni dio ispita²². Bitnu ulogu prilikom opisivanja onoga što bi učenici trebali moći, na razini koju polažu na ispitu i prilikom sastavljanja kriterija za vrednovanje, ima ZEROJ, kao što je to slučaj i u Hrvatskoj za njemački i francuski jezik.

²¹ Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2009./2010. Francuski jezik. (str. 7-14).

<http://dokumenti.ncvvo.hr/Ispitni_katalozi_08-09/Obvezni/IK-fra.pdf> (23.5. 2011.).

²² *Einheitliche Prüfungsanforderungen in der Abiturprüfung Französisch.* (str. 4-5). <http://www.kmk.org/fileadmin/pdf/PresseUndAktuelles/Beschluesse_Veroeffentlichungen/allg_Schulwesen/EP_A-Franzoesisch.pdf> (16.7. 2011.).

Kao važan dio ispita navodi se pismeni dio koji sadrži i zadatak za usmenu jezičnu kompetenciju, slušanje i gledanje s razumijevanjem i prijevod, a posebna pozornost pridaje se usmenom dijelu ispita. Zanimljivo je primijetiti kako se i Gledanje s razumijevanjem računa kao ispitna cjelina koja se može pojaviti u ispitu²³, a koja ni u Hrvatskoj ni u Francuskoj nije zastupljena. Što se tiče ispitne cjeline Slušanja i Gledanja s razumijevanjem, učenici mogu na razini B2 ZEROJ-a razumjeti duže tekstove, pratiti složenije sadržaje, razumjeti većinu filmova na standardnome jeziku te primijeniti radne tehnike stečene tijekom školovanja prilikom slušanja ili gledanja materijala. U cjelini Čitanje s razumijevanjem učenici su sposobni razumjeti složenije tekstove iz književnosti i stručnih tekstova koji se pojavljuju kao bitna činjenica na ispitu te čitati članke ili izvještaje u kojima se obrađuju suvremeni problemi (ZEROJ 2005: 27). Učenici mogu, ne samo primijetiti stilističke osobitosti u tekstovima, nego ih analizirati i objasniti njihovu vezu sa sadržajem i formom, što predstavlja zahtjevniju činjenicu. Iznenadjuća je i činjenica da učenici mogu pokazati kreativne sposobnosti i senzibilnost za književnost ili film. Učenici mogu razumjeti i stručne tekstove koji im nisu bliski te primijeniti različite tehnike tijekom rješavanja zadatka čitanja s razumijevanjem. U usmenome dijelu ispita učenici mogu aktivno i tečno sudjelovati u razgovoru, prikazati razne sadržaje, bez obzira radi li se o sadržajima osobnoga ili neosobnoga interesa, reći svoje mišljenje o nekoj temi i pokazati vlastite prezentacijske vještine koje zasigurno zahtijevaju puno uloženoga truda ne samo u samoj nastavi, nego i izvan nje. Tijekom Pisanoga izražavanja, a to je ujedno zadnja ispitna cjelina, učenici mogu raspravljati o različitim temama, mogu čak davati i argumente obrađujući neku temu. U tekstu je bitno pratiti slijed događaja, a tekst može biti napisan stručno ili slobodnim stilom uz iznošenje osobnih mišljenja, stavova i osjećaja²⁴.

U Njemačkoj se za francuski jezik razlikuje polaganje ispita na višoj ili osnovnoj razini. Razlike su u pragmatici, odabiru i složenosti tema te u stupnju samostalnosti. Viša se razina odnosi na proučavanje složenih jezičnih struktura i sadržaja uz stalnu uporabu kulturalnih, povijesnih i književnih tekstova što se ne spominje u ispitnome katalogu za njemački i francuski jezik u Hrvatskoj u razlikovanju više i osnovne razine²⁵.

U katalogu se nalaze i tri postupka koja se obvezatno moraju ispitati na maturi. Prvi dio jest reprodukcija i razumijevanje teksta s pomoću predložaka i u doticaju s različitim tekstnim vrstama koje su prilagođene razini znanja koje je pristupnik stekao tijekom

²³ Usp. (str. 6).

²⁴ Usp. (str. 7-8).

²⁵ Usp. (str. 11-12).

dotadašnjega školovanja. Posebno se treba obratiti pozornost na sve jezične sposobnosti pristupnika. Drugi se postupak odnosi na analizu poznatih tema pitanjima, primjerenim metodama te samostalnim prenošenjem tih ideja uz iznošenje osobnih stavova. U trećem je dijelu stavljen naglasak na potpunu samostalnost u izlaganjima, objašnjenjima, zaključivanju, oblikovanju teksta te u odabiru metoda rada i jezičnih sredstava²⁶.

Svaki učenik na pismenome dijelu ispita mora pripremiti jedan ili više tekstnih predložaka te napisati tekst. Pod predložkom se, kao što je već navedeno, podrazumijevaju književni ili stručni tekstovi, audiovizualni predlošci ili slušni tekstovi te slike i grafikoni. Moguće je da se u nekome zadatku pojavi dva ili više različitih predložaka, ali je pritom bitno da tekstovi kojima se učenik bavi budu u duhu francuskoga jezika i prilagođeni temom, rječnikom, jezičnim sposobnostima te svim ostalim znanjima koje je učenik stekao tijekom dotadašnjega školovanja.

Kao tekstni predložak u obzir ulaze književni, stručni tekstovi ili publicistika koja sadrži od 450 do 900 riječi iako je moguć i veći broj riječi ako se radi o isječcima filmova ili grafikonima. Drugi se predložak odnosi na audiovizualne materijale ili slušne tekstove poput isječaka iz dokumentarnih filmova ili kazališnih komada, dijelova rasprava, govora, dijaloga, izlaganja i drugih koji u svakome slučaju ne smiju trajati duže od pet minuta. Slike i grafikoni predstavljaju treći predložak, a pojavljuju se u obliku karikatura ili dijagrama. Cilj je tih predložaka da se na temelju njih vidi sposobnost opisivanja, ali i uzročno–posljedične veze, odnosno međudodnos elemenata predloška. Na ispitu se zapravo žele u prvome redu ispitati tri zadana postupka na temelju navedenih predložaka. U prvome je postupku cilj razumijevanje teksta. U drugome se promatra primjena znanja i odabir metode rada, a treći postupak povezuje prethodna dva i zahtijeva njihovu sintezu. Bitno je zaključiti da svi zadatci koji se pojavljuju na ispitu ispunjavaju zahtjeve svih triju postupaka²⁷.

U ovome ispitnom katalogu također postoje kombinirani zadatci koji sadrže zadatak povezan s tekstem i dijelovima poput usmene jezične kompetencije, prevođenja te slušanja i gledanja s razumijevanjem. Za razliku od drugih usmenih ispita u usmenoj se jezičnoj kompetenciji želi provjeriti koliko su učenici sposobni biti u interakciji i raspravljati o nekoj temi. Vizualni impulsi služe za poticanje govora kod učenika, a i zanimljiva je činjenica da se ovaj zadatak može rješavati i u grupi. Kod zadatka prevođenja u Usmenome dijelu ispita pred učenicom se nalazi zahtjevan zadatak usmenoga ili pismenoga prenošenja nekoga sadržaja s

²⁶ Usp. (str. 14-15).

²⁷ Usp. (str. 15-17).

njemačkoga na francuski jezik ili obrnuto, dok je za prijevod u pismenome dijelu ispita, kao jednomu od oblika posredovanja jezika, važna točnost prenošenja francuskih tekstova na njemački jezik. Gledanje i slušanje s razumijevanjem kao zadnji oblik kombiniranoga zadatka ima za cilj potpuno razumijevanje slušnoga teksta unatoč pojavi složenih jezičnih oblika i struktura.

Ako se uzme u obzir činjenica da se učenici za vrijeme pisanja ispita iz francuskoga jezika na maturi smiju koristiti jednojezičnim i dvojezičnim rječnicima²⁸, onda se može primijetiti kako ta činjenica predstavlja znatnu razliku na ispitima na maturi u Hrvatskoj gdje je njihova uporaba zabranjena.

Pismenim se dijelom ispita vrednuju sadržajna i jezična postignuća, odnosno sadržajno se ocjenjuje razumijevanje teksta i problema te korištenje analitičkih metoda, a jezično se vrednuje stil pisanja, točnost i prilagođenost tekstnoj vrsti, ali se sadržaj i jezik nikad ne promatraju i ne vrednuju odvojeno.

U usmenome dijelu ispita, koji se odvija u dvama dijelovima, učenici pokazuju svoje jezične sposobnosti kroz izlaganje. U prvome dijelu učenik samostalno izlaže zadanu problematiku, a u drugome se dijelu ta prezentacija promatra u interakciji. Ciljevi su ovoga usmenoga dijela vidjeti kolika su stečena znanja, sposobnost iznošenja vlastitoga stava, fluentnost, interakcija te jezične sposobnosti²⁹.

4.4. Ispitni katalog za njemački jezik u Francuskoj

Ispitni se katalog za njemački jezik u Francuskoj razlikuje za prvi i drugi strani jezik. Razlike su neznatne, ali ovdje ćemo se orijentirati na ispitivanje prvoga stranog jezika i to samo za opći bakalaureat. Prema proučenoj literaturi može se zaključiti da ono što je u drugim katalozima opisano pod nazivima više i niže razine, ovdje se naziva prvim i drugim stranim jezikom. Ispit se sastoji od ispitivanja razumijevanja i pismenoga izražavanja (Faure-Paschal/ Keunebroek/ Mercat 2010: 8-9).

Ispit se sastoji od jednoga ili više tekstova koji ukupno svojom duljinom ne smiju biti duži od šezdeset redova. Vrsta teksta može biti književni ili novinski članak. Traži se razumijevanje teksta na osnovnoj i detaljnoj razini. Zadatci i teme za pismeno izražavanje mogu, ali i ne moraju, biti povezani sa zadatcima za ispitivanje razumijevanja. Pisani tekst može biti pisan slobodnim stilom ili predlošcima i natuknicama. Bitno je da se ovdje uoči

²⁸ Usp. (str. 18-20).

²⁹ Usp. (str. 21-22).

sposobnost debatiranja i jezične sposobnosti pristupnika. Ispit sadrži i vježbu prevođenja teksta na francuski jezik koji ne smije biti duži od deset redova. Sve navedeno odnosi se na L seriju koja se razlikuje od S i ES serije po duljini prijevoda koji ne smije prelaziti pet redova. Ispit u svim trima serijama traje tri sata, a vrednovanje se razlikuje u rasporedu broja bodova o čemu će biti riječ u kasnijim poglavljima. Neke opće upute načelno su jednake pa se neće ovdje spominjati. Usmeni se dio ispita sastoji od tekstova koji su već obrađeni na satu, a na ispitu ispitivač izabire temu o kojoj će se govoriti. Ispit traje dvadeset minuta, a isto je toliko vremena potrebno i za pripremu.

U usmenome se izlaganju gleda spontanost i sloboda izražavanja u prezentaciji teme i naglašava se ugodna klima tijekom ispitivanja što u drugim katalozima nije posebno istaknuto, a smatra se poticajnim za učenike. Bitno je organizirati prezentaciju, naći glavne ideje i napisati natuknice s mnogo primjera. Izlaganje treba imati uvod s ključnim idejama, komentare i razrađene ideje, probleme, karakter likova, odnosno razrađen tekst na detaljnoj razini. Zaključke je potrebno izvoditi i prezentirati vlastitim riječima i vlastitim mišljenjem. Ako ispitanik ne zna neku od ključnih riječi, može se obratiti ispitivaču za pomoć, što za ispitanika ujedno znači i manju količinu stresa. Za kraj ovoga dijela ispita, moguć je i zadatak prevođenja nekoga dijela teksta.

Osobito se vrednuje spontanost, bogat vokabular, korištenje jezičnih sredstava, spremnost analize i diskusije te brzina i fluentnost (Faure-Paschal/ Keunebroek/ Mercat 2010: 9-14).

Za razliku od ostalih ovaj je katalog oblikovan poput vodiča za učenike, pisan jednostavnim rječnikom, jasno i razumljivo.

4.5. Sličnosti i razlike ispitnih kataloga

Ispitni katalogi za njemački i francuski jezik u Hrvatskoj jesu vizualno i strukturalno jednaki, ali sadržajno postoje određene razlike zbog različitih razina na kojima se ispiti polažu, kao i u ostalim dvama ispitnim katalozima francuskoga jezika u Njemačkoj i njemačkoga jezika u Francuskoj. Ispitni katalogi u Hrvatskoj imaju šest poglavlja, a Ispitni katalog francuskoga jezika u Njemačkoj tri poglavlja označena rimskim brojkama. Ispitni katalog francuskoga jezika u Njemačkoj jest jedinstven jer odmah govori o važnosti, značenju i prednostima učenja francuskoga jezika što nije slučaj u ostalim trima katalozima, a po strukturi pisanja i sadržajnosti sličan je katalozima njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj. Ispitni katalog njemačkoga jezika u Francuskoj jest najmanje razrađen jer

predstavlja skraćenu verziju što je napomenuto pa će ovdje biti samo povremeno naveden, ali se ne može uspoređivati s ostalim trima katalogima jer su potpuno različito pisani. Prvo poglavlje Ispitnih kataloga jezika u Njemačkoj govori o već navedenoj prednosti učenja francuskoga jezika, dok nas u Hrvatskoj odmah uvodi u područja koja će se ispitivati, a dalje se u najvećoj mjeri podudaraju. Ispitni katalogi u Hrvatskoj ne naglašavaju mogućnost ubacivanja slika i grafikona u ispite, iako nisu isključeni, dok Ispitni katalog francuskoga jezika u Njemačkoj to navodi. Isto tako u katalogima jezika u Hrvatskoj i u Francuskoj posebna je pozornost poklonjena savjetima i preporukama nastavnika da se ispitanici što bolje pripreme za ispit, a sve se to nalazi pod poglavljem Dodatci, odnosno Praktični savjeti. Ispitni katalog u Njemačkoj ima slično poglavlje, ali više u smislu savjeta kako postaviti ispitne zadatke. Iako se može zaključiti kako su katalogi u Hrvatskoj i Njemačkoj napisani detaljno i opsežno, Ispitni se katalog u Francuskoj najbolje prilagodio i približio onima za koje je u prvome redu i napisan, a to su sami ispitanici.

5. Ispiti stranih jezika na maturi

Ispiti svih stranih jezika na maturi promatraju se prije svega kroz područja ispitivanja koja su različita na ispitima francuskoga i njemačkoga jezika u Hrvatskoj, francuskoga u Njemačkoj i njemačkoga u Francuskoj. Ispiti su u najvećoj mjeri prilagođeni znanjima ispitanika, poštuje se pravilo o postupnosti uvođenja sve složenijih zadataka te se rabe tekstovi povezani sa svakodnevnim životom. Svaki ispit ima svoje različito vremensko ograničenje za rješavanje i svoj sustav bodovanja te specifične zadatke koji ispituju sva jezična znanja i komunikacijske sposobnosti koje su ispitanici stekli u dotadašnjeme školovanju. Ispiti stranih jezika žele provjeriti znanja i vještine, odnosno više kognitivne procese poput analize, sinteze ili vlastitoga kritičkog mišljenja. Radi toga je vrlo važno da ti ispiti budu kvalitetno sastavljeni kako bi se uspješno ispitale sve navedene kompetencije³⁰.

³⁰*Državna matura u srednjim školama. Prijedlog nacionalnog pristupa. Sažeti prikaz.* <http://www.idi.hr/drzavnamatura/dokumenti/drzavna_matura_u_hrvatskoj_prijedlog_nacionalnog_pristupa_-_sazeti_prikaz_.pdf> (23.5.2011.).

5.1. Ispit njemačkoga jezika na državnoj maturi u Hrvatskoj

Ispit njemačkoga jezika sastoji se od triju područja ispitivanja, Čitanje, Slušanje i Pisanje. Zadatci su postavljeni tako da se kreću od jednostavnih do složenih i konstantno se izmjenjuju različite tekstne vrste koje su sadržajno obuhvatile razna područja od povijesti, opće kulture, zemljopisa do društvenih znanosti itd. Prije svakoga zadatka nalazi se detaljna i razumljiva uputa kako se treba riješiti određeni zadatak i barem se jednom rečenicom uvodi u sadržajni dio. Svaka cjelina ima svoju zasebnu uputu koja upozorava na neke tehničke elemente kao što su upozorenja nastavnika o početku pisanja testa, o trajanju ispita te koja objašnjava što treba napraviti u kojoj vrsti zadatka. Zadatci su označeni brojkama koje se nastavljaju nakon prvoga zadatka, a odgovori i/ili rješenja označeni su velikim tiskanim slovima i u svakome se novom zadatku kreće od slova A. Ispitna cjelina Čitanja sastoji se od pet grozdova zadataka, a odnosi se na različite tekstove koji su prilagođeni stupnju znanja pristupnika. Ispitna cjelina traje 70 minuta, a maksimalan broj bodova koji se može postići jest 40. Tekstovi sadrže oko 2100 riječi. Za svaki se točan odgovor može dobiti samo jedan bod, a za svaki netočan ili kad je više označenih odgovora dobije se nula bodova. U prvim četirima grozdovima zadataka ove cjeline učenici pišu odgovore na posebnu Listu za odgovore dok se rješenja u petome grozdu zadatka pišu samo u Ispitnu knjižicu. Ispitna cjelina Pisanja jest u obliku eseja i traje 75 minuta. Broj bodova koji se može postići jest 20. Sastavak treba sadržavati 200 do 250 riječi i piše se s pomoću natuknica. Ispitna cjelina Slušanja sastoji se od četiriju grozdova zadataka, prilagođena je pristupnicima, a slušni su tekstovi različitih vrsta. Ispitna cjelina traje ukupno 35 minuta. Ukupan broj bodova koji se može postići jest 25. U svim četirima grozdovima zadataka tekst se sluša dva puta, ali za razliku od cjeline Čitanja i Pisanja nema riješenoga primjera koji bi tehnički bio izvediv, a olakšao bi učenicima uspješno i koncentriranije rješavanje zadataka. Riješenim primjerom bi se smanjio ispitni stres te pojačao proces aktivnoga slušanja. Da bi se moglo reći kako je pristupnik postigao dovoljan rezultat na maturi, trebao bi iz svake ispitne cjeline imati riješenu jednu trećinu sadržaja. Ispit ukupno traje 180 minuta.

5.1.1. Primjer ispita i objašnjenje zadataka njemačkoga jezika na državnoj maturi 2009./10.

Ispit počinje ispitnom cjelinom Čitanja. U zadatcima pridruživanja ispituje se razumijevanje glavne misli, a korišteni tekstovi jesu kratki i samostalni ili ih je više povezano

jednom temom. U primjeru koji je pred nama korišteno je više tekstova povezanih pod temom *Olympische Spiele der Neuzeit*. Postojalo je osam takvih kraćih tekstova, označenih brojkama od 1 do 8, koje treba povezati s ponuđenih 10 naslova označenih slovima od A do J. Tekst označen nulom slaže se s naslovom označenim slovom K, a služi kao primjer koji olakšava i pokazuje kako riješiti ovaj zadatak. Svaki zadatak pa tako i ovaj ima ometače, a u ovome slučaju postoje dva ometača čiji se primjeri naslova ne mogu povezati ni s jednim ponuđenim tekstom. Konkretno, smatramo da je ova tema jako dobro prilagođena pristupnicima jer su sadržane sve činjenice koje bi pristupnik pri izlasku na ispit trebao znati. U tekstovima ima nepoznatih riječi čije se značenje uočava iz konteksta. Ovdje se navodi jedan primjer zadatka pridruživanja kako bi se lakše potkrijepio navedeni opis.

0 - Die Olympischen Spiele der Antike wurden ab dem 4. Jahrhundert nach Christus nicht mehr ausgetragen. 1894 gründete Pierre de Coubertin das IOC (= Internationales Olympisches Komitee) in Paris, zwei Jahre später fanden die ersten Olympischen Spiele der Neuzeit in Athen statt. Ab 1900 durften erstmals Frauen teilnehmen und erst ab 1924 gab es auch olympische Winterspiele.

Überschrift: *K Wiedergeburt der Olympischen Spiele*

U zadacima višestrukoga izbora ispituje se razumijevanje specifičnih informacija u tekstu, a tekstna vrsta koja služi pri njihovu ispitivanju jest intervju. Također prije zadatka postoji jasna uputa kako ga riješiti, ali ovdje se ukratko objašnjava sadržaj teksta koji je zadan i motivira učenika činjenicom da bi likovi ili događaji iz teksta mogli biti zanimljivi. Cilj je odgovoriti na pitanja na temelju ponuđenoga teksta. Naziv intervjuja jest *Man wird ohne Schule nicht asozial*. Nakon teksta postoji devet pitanja od kojih svako sadrži četiri ponuđena odgovora označena slovima od A do D, numerirana od broja 9 do broja 17. U ovome zadatku nema ometača. Zadatak pod oznakom nula jest riješen primjer jednoga zadatka. Tekst je dužinom prilagođen, dok je tema već nešto složenija nego u zadatku pridruživanja. Ovdje je primjer jednoga takvog zadatka.

André Stern ist weder von Lehrern noch von seinen Eltern unterrichtet worden. Möglich war das, weil es in Frankreich keine Schulpflicht gibt. Trotzdem spricht der Sohn eines Kunstpädagogen und einer Grundschullehrerin fünf Sprachen und arbeitet als Musiker, Komponist, Gitarrenbauer, Informatiker und Journalist.

0 – Manche Jugendliche in Frankreich besuchen keine Schule, weil

- A sie mehrere Sprachen beherrschen.
- B sie zu Hause unterrichtet werden.
- C ihre Eltern Pädagogen von Beruf sind.
- D das Schulsystem es ermöglicht.

Zadatci umetanja i dopunjavanja kao i zadatci povezivanja imaju za cilj detaljno razumijevanje koje uključuje prepoznavanje elemenata koji nedostaju u tekstu kako bi tekst bio kohezivan. Tekstna vrsta koja se pritom rabi jest članak, biografija i slično. U ovome zadatku imamo tekst u kojemu nedostaje sedam rečenica kako bi bio napisan po pravilima kohezije. Naslov teksta jest Leonardo DiCaprio i to je biografski prikaz. Smatramo da je tema izuzetno zanimljiva i poticajna za pristupnike u toj dobi i da je to i u njihovome svakodnevnom životu predmet interesa, ali isto tako ne bi bilo loše da je umjesto navedenoga glumca bio naveden neki glumac s njemačkoga govornog područja kojeg bi učenici trebali poznavati jer tijekom svojega školovanja ne uče samo jezik nego i njemačku kulturu i civilizaciju. Zadatci su označeni brojevima od 18 do 24, a rečenice koje treba umetnuti kao ponuđeni odgovor jesu označene slovima od A do I, od kojih su dvije u svojstvu ometača. Jedna se rečenica može samo jednom upotrijebiti. Nula opet predstavlja primjer, a slovo J primjer rješenja pa će se ovdje i navesti.

Sein Name lässt es schon vermuten: „Titanic“- Star Leonardo DiCaprio ist nicht nur Amerikaner. In seinem Adern fließt italienisches und auch deutsches Blut. Leonardos Großvater väterlicherseits war Italiener: Giuseppe Di Caprio. (0) J_____ (Und wie steht es mütterlicherseits?)

Zadatci višestrukoga izbora i zadatci umetanja imaju za cilj detaljno razumijevanje, tj. prepoznavanje prikladnih leksičkih jedinica u tekstu. Tekstna vrsta koja se koristi jest članak, intervju, pismo i slično, a u ovome je slučaju članak pod nazivom *Essen ohne Geld*. U svakome zadatku u tekstu nedostaje po jedna riječ, a ukupno su ponuđena četiri odgovora. Dano je osam zadataka numeriranih brojevima od 25 do 32 od kojih svaki ima četiri ponuđena odgovora označenih slovima od A do D. Ovaj zadatak ne sadrži ometače. Tekst je zanimljiv i prilagođen učenicima. I ovdje je primjer naveden oznakom nula uz samostalno dano rješenje.

Organisationen, die kostenloses Essen an Arme verteilen, gibt es normalerweise in Ländern, in denen große Armut (0)_____.

0

- A herrscht
- B regiert
- C führt
- D beherrscht

Zadatci višestrukoga izbora i zadatci dopunjavanja nalaze se u zadnjemu grozdu zadataka. Tekstna vrsta jest slična kao u prethodnome zadatku u smislu članka, intervjua, pisma i slično. Cilj je prepoznati i upotrijebiti prikladne gramatičke i leksičke strukture u tekstu. Ovdje je kao tekstna vrsta upotrijebljen članak pod nazivom *Reise – Knigge: Asien – Lieber lächeln als Hände schütteln*. Ovaj put uputa je vrlo kratka i nema puno objašnjenja, ne uvodi se u zadatak i učenik ne može znati o čemu će biti riječ pa se ovdje očito traži snalažljivost jer je ovo najsloženiji tip zadataka u toj cjelini. Ponuđeno je osam zadataka numeriranih brojevima od 33 do 40, a rješenje je jedna riječ koju učenici trebaju odgonetnuti sami na temelju svojega dotadašnjeg znanja, odnosno rješenje može biti bilo koja vrsta riječi. Kao primjer navodi se ova struktura:

Kulturelle Unterschiede machen Reisen in fernöstliche Länder reizvoll. Aber gerade exotische Sitten und Gebräuche können für Urlauber zu unangenehmen Fettnäpfchen werden. Nicht immer kommt gut an, was gut gemeint ist. Händeschütteln beispielsweise ist in Asien nicht die Regel – Ausnahmen sind China und Vietnam. Überall sonst ersetzt eine kleine Verbeugung die für uns gewohnte Geste. Schuhe (0) werden nicht nur vor Tempeln, sondern auch in Privathäusern ausgezogen.

Kao sažetak ispitne cjeline Čitanja koja pridonosi preglednomu uvidu o prethodno napisanome, prikazana je tablica u kojoj su sažeto istaknute važne informacije o vještinama koje se ispituju na ispitu, vrstama zadataka, tekstnim vrstama i broju zadataka.

	Ispitivane podvještine	Vrste zadataka	Tekstne vrste	Broj zadataka
1.	razumijevanje glavnih misli/poruka	zadatci pridruživanja	više tematski povezanih ili samostalnih kratkih tekstova	8
2.	razumijevanje specifičnih informacija/pojedinosti u tekstu, osnovnoga i implicitnoga značenja	zadatci višestrukoga izbora	intervju	9
3.	detaljno razumijevanje: prepoznavanje elemenata koji nedostaju u tekstu na temelju poznavanja pravila o koheziji i koherenciji teksta	zadatci pridruživanja	članak, biografski prikaz i sl.	7
4.	detaljno razumijevanje: prepoznavanje prikladnih leksičkih jedinica u tekstu	zadatci višestrukoga izbora/zadatci pridruživanja	članak, intervju, pismo i sl.	8
5.	prepoznavanje i uporaba prikladnih gramatičkih struktura i/ili leksičkih jedinica u tekstu	zadatci višestrukoga izbora/zadatci dopunjavanja	članak, intervju, pismo i sl.	8

Tablica 1. Struktura ispitne cjeline Čitanja

U cjelini Slušanje imamo četiri grozda zadataka. U zadatcima pridruživanja bitno je razumjeti glavnu misao. Kao ispitni materijal koristi se šest kraćih tekstova koji imaju osam mogućih rješenja označenih velikim tiskanim slovima od A do H. U ovome dijelu postoje dva ometača koji, kao i u ostalim zadatcima, utječu na stupanj složenosti zadatka. U ovome konkretnom slučaju, tekstovi su bili vezani za vremensku prognozu koju su slušali s radija što je bilo navedeno i u samoj uputi, dakle, postoji uvod u zadatak. Smatramo iz osobnoga iskustva da su učenici premalo izloženi slušanju njemačkoga jezika, a naročito slušanju emisija s radija koje su prezentirane na njemačkome jeziku. Tako i ova tema koja sadrži mnogo stručnih pojmova kao što su poplave, olujna nevremena ili klimatske promjene zahtijeva dosta veliko predznanje iz materinskoga jezika i već tu može predstavljati teškoće, a osobito u stranome jeziku.

U zadatcima višestrukoga izbora cilj je ispitati razumijevanje specifičnih informacija, a kao ispitni materijal koriste se kratke priče, razgovori i slično. Dano je šest pitanja označenih brojkama od 7 do 12 i u svakome zadatku tri ponuđena odgovora označenih velikim tiskanim slovima A, B i C. U ovome slučaju tekstovi nisu međusobno povezani, nego je svaki tekst drugačijega sadržaja dok su u zadatku pridruživanja svi tekstovi bili povezani sa zadanom temom. Teme koje su korištene povezane su s telefonskom sekretaricom, odjećom, siromaštvom pa čak i sa sjednicom dijabetičara, vjerojatno se i ovdje gledalo na stupanj sadržajne složenosti teme jer se s nekim temama nismo susretali tijekom školovanja.

U zadatku višestrukoga izbora cilj je razumijevanje specifičnih informacija u tekstu. Tekstna vrsta jest dulji intervju i razgovor, a u ovome je slučaju to intervju s Johannesom Gröger, učiteljem koji skuplja, tj. ima kolekciju „šalabahtera“ i odmah nam daje važnu informaciju o toj osobi. Smatramo da je tema izuzetno zanimljiva iz perspektive učenika, pogotovo jer je „šalabahter“ nešto što se smatra zabranjenim sredstvom u postizanju školskoga uspjeha, a u ovome se tekstu na zanimljiv način otkriva kako nastavnik uopće zna da netko ima „šalabahter“ te kako on postupa u tome slučaju. Tako zanimljiva tema mora pojačati učenikovu pozornost i zanimanje³¹. Ovaj zadatak višestrukoga izbora ima sedam pitanja označenih brojkama od 13 do 19 s trima ponuđenim odgovorima označenih slovima A, B i C.

³¹ U svojem sam školovanju i sama imala sličnu situaciju gdje nam je nastavnik povijesti dao zadatak da napravimo najbolji šalabahter koji će ocijeniti smatrajući da, ako napravimo dobar šalabahter, znamo već i gradivo. Šalabahter je skup natuknica grafički vrlo dobro organiziran, a to se ne može napraviti bez prethodno utvrđenih činjenica koje se stavljaju na papir. Osobno nikad nisam u svojem školovanju koristila šalabahter, a ovaj je moj bio ocijenjen najboljim.

Zadnji zadatak višestrukoga izbora u ispitnoj cjelini Slušanja ima jednako tako za cilj razumijevanje specifičnih informacija. Razlika između ovoga i prethodnoga zadatka nalazi se u tekstnoj vrsti, ovdje se koriste predavanja, izlaganja, izvještaji i slično. Sastoji se od šest pitanja numeriranih brojkama od 20 do 25 i ponovo, kao i u prethodnim dvama, za svaki zadatak postoje tri ponuđena odgovora označena slovima A, B i C. Uputa je razrađena, a u ovome se tekstu govori o „šoppingholičarima“ u Švicarskoj. Univerzalna tema, ne samo za Švicarsku, nego za sve zemlje svijeta, a i sve više mladih spada u tu kategoriju pa je ova tema dobra za privlačenje njihove pozornosti i zanimanja, ne samo kao zadatak, nego odmah i kao odgojna lekcija i poticaj za razmišljanje.

Sljedeća će tablica također dati sažet prikaz ispitivanih podvještina, vrsta zadataka, tekstnih vrsta i broja zadataka, a sve radi bolje preglednosti i sažetka bitnih informacija povezanih s cjelinom Slušanja.

	Ispitivane podvještine	Vrste zadataka	Tekstne vrste	Broj zadataka
1.	razumijevanje glavnih misli/poruka	zadatci pridruživanja	kratki tekstovi	6
2.	razumijevanje specifičnih informacija/glavnih misli/poruka	zadatci višestrukoga izbora	kratke priče/razgovori i sl.	6
3.	razumijevanje specifičnih informacija i/ili pojedinosti u tekstu, osnovnoga i implicitnoga značenja	zadatci višestrukoga izbora	dulji intervju, razgovor	7
4.	razumijevanje specifičnih informacija i/ili pojedinosti u tekstu, osnovnoga i implicitnoga značenja	zadatci višestrukoga izbora	predavanje, izlaganje, izvještaj i sl.	6

Tablica 2. Struktura ispitne cjeline Slušanja

U cjelini Pisanje učenici pišu sastavak na zadanu temu, ovdje je to tema Mediji. Sastavak treba sadržavati 200 do 250 riječi. Manjim brojem bodova bodovat će se esej ako ima manje od propisane donje granice broja riječi. Svaki sastavak mora sadržavati uvod, glavni dio i završni dio sa zaključkom što je sve sadržano u uputi. Maksimalan broj riječi koji sastavak može sadržavati nije određen. Ovaj zadatak sadrži vrstu natuknica u obliku pitanja

koja može pomoći u smišljanju i razradi onoga što će se pisati. Na ovu temu postavljena su pitanja povezana s utjecajem medija na mlade, pitanja povezana s prednostima i nedostacima mobilne telefonije i njihov utjecaj na komunikaciju te treća natuknica koja navodi na oblikovanje osobnoga stava i mišljenja o zadanoj temi, tj. pitanje se odnosi na osobni odabir ili omiljenost određenoga medija. Kao i u svim cjelinama Pisanja tako je i ovdje bitno iznijeti osobno gledište.

Za cjelinu Pisanja također je prikazana tablica koja sadrži bitne značajke svega navedenoga.

	Ispitivane podvještine	Vrste zadataka	Broj zadataka	Broj bodova
1.	ispunjenje zadatka, koherencija i kohezija uz odgovarajući opseg i točnost leksičko-strukturalnih obrazaca	sastavak od 200 do 250 riječi	1	20

Tablica 3. Struktura ispitne cjeline Pisanja

5.2. Ispit francuskoga jezika na državnoj maturi u Hrvatskoj

Ispit iz francuskoga jezika sastoji se od ispitne cjeline Čitanja, Pisanja i Slušanja. Ispitna cjelina Čitanja sastoji se od pet grozdova zadataka, a koriste se različite tekstne vrste. Ispit Čitanja traje 60 minuta, a mogući broj bodova jest 35. Ispitna cjelina Pisanja jest u obliku eseja u kojemu je ispitanik dužan napisati esej od 150 do 180 riječi s pomoću natuknica, ponuđenih pojmova ili kraćega teksta kao sredstvom inspiracije i motivacije, a traje također 60 minuta dok je mogući broj bodova 20. Ispitna cjelina Slušanja sastoji se od četiriju grozdova zadataka povezanih sa slušanim tekstovima pri čemu se svaki tekst sluša dva puta. Ispit Slušanja traje 35 minuta te je moguće maksimalno ostvariti 25 bodova. Prije svake ispitne cjeline postoji jasna uputa koja upućuje na to kako i na što treba obratiti pozornost, na tehničke detalje ispita kao što su trajanje ispita od 60 minuta te objašnjenje kako postupiti u određenoj vrsti zadataka. U zadacima nema riješenoga primjera što uvelike otežava razumijevanje i rješavanje zadataka. Može se primijetiti da su važne stvari koje bi učenik trebao znati grafički označene na način da su u tekstu podebljane. Svi su zadatci označeni brojčano, a odgovori velikim tiskanim slovima. Numeriranje zadataka nastavlja se iz zadatka u zadatak, odnosno, svaki novi tip zadatka brojčano se nastavlja na zadnji zadatak u prethodnome grozdu zadatka. Zadatci poštuju pravilo o stupnju složenosti zadataka, ali rabe

se samo četiri vrste tekstova i to informativni i narativni tekst te intervju i pismo. Može se primijetiti da se u nekim zadacima kombiniraju čak i tri vrste zadataka u jednome grozdu zadataka. U svim zadacima u svakoj temi njeguje se isključivo ono što je povezano s Francuskom, francuskim i Francuzima. Primijećeno je neslaganje u broju zadataka u samome testu te u Ispitnome katalogu u Tablici 1 koja prikazuje Strukturu ispitne cjeline Čitanja i to u prvome i četvrtome grozdu zadataka te neslaganje u vrsti zadatka u zadnjemu grozdu zadatka. Tekstovi koji se rabe nemaju određen broj riječi niti ograničenu duljinu iako su svi tekstovi dosta kratki. Učenici sve odgovore bez iznimke pišu isključivo na Listu za odgovore. Svaki točan odgovor može donijeti samo jedan bod, a netočan odgovor ili slučaj u kojemu je dano više odgovora boduje se nulom. Ispit sveukupno traje 155 minuta.

5.2.1. Primjer ispita i objašnjenje zadataka francuskoga jezika na državnoj maturi 2009./10.

U zadacima pridruživanja cilj je razumijevanje glavne misli, a kao tekstna vrsta koriste se kratki informativni tekstovi. Sastoji se od pet zadataka koji su numerirani brojkama od 1 do 5 i koji se trebaju povezati sa sedam ponuđenih rješenja od kojih su dva rješenja u funkciji ometača. U ovoj vrsti zadataka teme su sažetci knjiga koji su uobličeni u kratke tekstove, a ispitanik treba između sedam ponuđenih naslova prepoznati koji sažetak pripada kojemu naslovu. Uputa ne objašnjava sadržajnu stranu zadatka osim što upozorava na postojanje dvaju ometača na koje bi trebalo pripaziti. U zadatku su izabrani naslovi poput anoreksije, odrastanja, ekologije i slično, dakle, teme koje su istovremeno i poučne, ali i zanimljive uzrastu ispitanika. Ovdje se navodi jedan takav primjer opisanoga zadatka s tim da su, kako je naglašeno, u ovome testu francuskoga jezika primjer i rješenje dani samostalno.

Résumé 4

Lentement, mais sûrement, l'obsession de la nourriture envahit le quotidien de Karen. La famille découvre qu'il se passe quelque chose de vraiment grave. C'est un choc. Le temps passe...et Karen s'efface...

Titres des livres:

G L'enfer de l'anorexie

U ovome zadatku koriste se zadatci višestrukoga izbora s trima ponuđenim rješenjima i zadatcima poluotvorenih odgovora radi razumijevanja specifičnih informacija, a koristi se informativni tekst i obavijest. Pristupnicima je ponuđen tekst o alkoholizmu kod mladih, a nakon toga je postavljeno sedam pitanja označenih brojkama od 6 do 12. Rješenja su označena velikim tiskanim slovima A, B, i C. Uputa je vrlo oskudna i ne uvodi ispitanika u temu o kojoj će čitati, ali nema ometača pa je to olakotna okolnost i može se ipak malo pouzdati u faktor sreće i slučajnoga odgonetavanja rješenja. Ovdje je primjer jednoga takvog zadatka sa samostalno danim rješenjem.

Trop de jeunes boivent d'énormes quantités d'alcool en fin de semaine: le Ministère de la Santé veut renforcer la loi afin que les jeunes ne puissent pas se procurer facilement de l'alcool...

La ministre de la santé veut rendre la loi:

A plus simple

B *plus stricte*

C plus souple

U zadatcima višestrukoga izbora nalaze se četiri ponuđena odgovora, zadatci umetanja te zadatci dopunjavanja što utječe na složenost zadatka. Tekstna vrsta jest informativni tekst u obliku intervjua. Ovaj dio sastoji se od osam pitanja. Tema koja je zadana i koju učenik treba pročitati jest intervju s jednim poznatim kuharom. Tih osam pitanja numerirano je brojkama od 13 do 20, a odgovori su označeni slovima od A do J od kojih je jedan odgovor u funkciji ometača. U intervjuu nedostaju odgovori koje je intervjuirana osoba dala i učenici trebaju prepoznati od ponuđenih rješenja one koji kontekstualno odgovaraju, označiti ga znakom X na listi za odgovore i nakon toga ga u cijelosti prepisati na praznu crtu u tekstu. Na temelju ključnih riječi mogu se brzo iščitati odgovori. Ovaj intervju govori o francuskoj gastronomiji, sirevima, vinima, desertima, restoranima i slično. Dolje, u ovome tekstu, prikazan je primjer pitanja i odgovora.

Journaliste: À mon avis, vous avez une place importante dans l'histoire de la gastronomie française. Allez-vous proposer de nouvelles créations qui augmenteraient votre grande réputation?

Julien

Ricail:

(13)

C Évidemment! On essaye constamment d'inventer quelque chose de différent et de toujours surprendre nos hôtes.

Zadatci višestrukoga izbora daju četiri ponuđena odgovora te postoje još i zadatci pridruživanja radi detaljnoga razumijevanja teksta u Ispitnoj cjelini Čitanja, a kao tekstna vrsta koristi se narativni tekst. Ponuđeno je sedam pitanja označenih brojevima od 21 do 27, a četiri moguća odgovora jesu označena velikim tiskanim slovima A, B, C i D. Uputa je vrlo sažeta. Tekst koji se rabi vezan je za ekoturizam što je tema modernoga doba jer se sve vraća prirodi, a Francuska se predstavlja kao zemlja koja drži do tradicije i ekologije tako da ovaj tekst djeluje kao promidžbeni materijal za ljepote Francuske. Ispod ovoga opisa nalazi se primjer zadatka s istaknutim točnim rješenjem.

Si le tourisme est depuis longtemps associé à de vastes programmes de développements urbains, l'écotourisme se définit, lui, par le lien étroit qu'il établit avec les milieux naturels...

Cet article porte sur:

A les problèmes de l'environnement

B les types de vacances

C les problèmes de vacanciers

D les types d'activités sportives

U zadatcima pridruživanja suština jest detaljno razumijevanje teksta i u ovome zadatku, vidljivo najzahtjevnijem i najsloženijem, mogu se koristiti čak četiri tekstne vrste i to su informativni, narativni tekst, pismo i intervju. U ovome slučaju korišten je informativni tekst i predstavljeno je osam pitanja označenih brojevima od 28 do 35, a odgovori su označeni slovima od A do J, od kojih su dva ometača. U zadatku je ponuđen tekst bez naslova, iako se naslov iz teksta može lako iščitati, a tema je opet posebno povezana s francuskom kulturom,

običajima i njezinom tradicijom, kao što je u ovome slučaju, obiteljsko druženje u kuhinji i blagovaonici, naročito pri pripremanju obroka. Uputa je jednostavna i razumljiva, upozorava na ometače, što je izuzetno dobro, jer unatoč brojnim upozorenjima da uputu treba dobro pročitati, što zbog stresa, nemara ili brzopletosti, može biti zanemareno, a ako je grafički označeno, psihološki će privući pozornost ispitanika. U ovome je zadatku jedan od kriterija i odabir leksičke jedinice, u ovome je slučaju odabrana samo jedna vrsta riječi koja treba biti umetnuta i to je glagol, što je sadržano u uputi. Uputa nije dobro usklađena s Tablicom Struktura ispitne cjeline Čitanja u Ispitnome katalogu za francuski jezik i to u zadnjemu zadatku gdje se jednostavno navodi da je tip zadatka zadatak pridruživanja, a zadatak je složeniji jer ne zahtijeva samo označavanje znakom X, nego i zadatak kratkoga odgovora. U nastavku se nalazi primjer jednoga takvog zadatka.

La salle à manger ne figure pas actuellement dans les demandes des Français
qui font (28) _____ leur logement, sauf pour l'habitat de luxe...

B construire

Radi preglednosti sljedeća tablica donosi kratki uvid u bitne informacije za ispitnu cjelinu Čitanja.

	Ispitivane podvještine	Vrste zadataka	Vrste tekstova	Broj zadataka
1.	razumijevanje osnovnoga smisla	zadatci pridruživanja	kratki informativni tekstovi	5
2.	razumijevanje specifičnih informacija	zadatci višestrukoga izbora (između triju ponuđenih odgovora)/zadatci poluotvorenih odgovora	informativni tekst/obavijest	7
3.	razumijevanje specifičnih informacija/detaljno razumijevanje teksta	zadatci višestrukoga izbora (između četiriju ponuđenih odgovora)/zadatci pridruživanja/zadatci poluotvorenih odgovora	informativni tekst/intervju	8
4.	detaljno razumijevanje teksta	zadatci višestrukoga izbora (između četiriju ponuđenih odgovora)/zadatci pridruživanja	informativni tekst/narativni tekst	7
5.	detaljno razumijevanje teksta (leksički i/ili strukturalni obrasci)	zadatci pridruživanja	informativni tekst/intervju/pismo/narativni tekst	8

Tablica 4. Struktura ispitne cjeline Čitanja

Ispitna cjelina Slušanja sadrži uz opću uputu cjeline još jednu dodatnu uputu koja propisuje neke korake i savjete kojih bi se bilo dobro držati u ovoj cjelini. Savjetuje da se prvo obrati pozornost na upute i pitanja te da se nakon prvoga slušanja odmah počne odgovarati na pitanja jer imaju i pauzu od 30 sekundi između dvaju slušanja dok za ispisivanje odgovora na Listu za odgovore imaju šest minuta vremena. Ova cjelina ima četiri grozda zadataka.

Zadatci pridruživanja imaju za cilj razumijevanje glavne misli, a monolozi i dijalozi uvršteni su kao tekstna vrsta. Postoji pet pitanja numeriranih brojkama od 1 do 5, a odgovori su obilježeni slovima od A do G, tj. učenici slušaju pet poruka, za koje u uputi nije navedeno koja je tekstna vrsta u pitanju koju će slušati, ali, općenito, nije naveden nikakav naslov zadatka. Poslušane poruke treba povezati s određenom ponuđenom rubrikom. Pritom su dva

odgovora u službi ometača. Teme rješenja jesu različite poput sporta, ekologije, kulture, školovanja, politike i slično.

Zadatci višestrukoga izbora daju tri ponuđena odgovora, a tekstna je vrsta kratak tekst ili razgovor dok je cilj pronalaženje glavne misli i specifičnih informacija. Postoji osam pitanja numeriranih brojkama od 6 do 13, a odgovori su označeni slovima A, B i C. Uputa je vrlo kratka iako je iz ključnih riječi u pitanjima vidljivo da se radi o besplatnome ulazu u muzej čime se promovira i motivira mlade ljude za odlazak u muzej, iako smatramo da tema nije pristupnicima dovoljno zanimljiva. U ovom tipu zadataka nema ometača.

Zadatci višestrukoga izbora isto tako daju tri ponuđena odgovora radi razumijevanja specifičnih informacija, a tekstna je vrsta informativni tekst, izlaganje ili razgovor. Dano je šest pitanja numeriranih brojkama od 14 do 19, a rješenja slovima A, B i C. Uputa je kratka. Na temelju ključnih pojmova može se prepoznati o čemu je riječ u tekstu. Ovdje se navodi iskustvo jedne djevojke, povezano s njezinom maturom, omiljenostima ili neomiljenostima u školi te postignutomu školskom uspjehu. Smatramo da je tema poticajna i bliska mladim ljudima koji pristupaju maturi.

U ovome zadatku višestrukoga izbora ponuđena su tri odgovora radi razumijevanja specifičnih informacija. Tekstna vrsta jest informativni tekst, intervju, pismo i narativni tekst. Ponuđeno je šest pitanja numeriranih brojkama od 20 do 25. Postoje tri rješenja, ali više nisu označena slovima A, B i C, nego V, F i ?, odnosno rješenje može biti točno – *vrai*, netočno – *faux* i ? – informacija nije dana u tekstu. Ovakvim načinom postavljanja pitanja i odgovora razbija se monotonija i olakšava pristupniku da lakše dođe do rješenja jer se mladi kroz različite testove u časopisima najčešće susreću s ovakvim tipom odgovora. Tema se može naslutiti iz ključnih riječi iako naslova nema. Ovdje se radi o jednoj akciji povezanoj sa školom plivanja, ali tema potiče interes za športsko-rekreativne aktivnosti.

Važna obilježja ove cjeline nalaze se u sljedećoj tablici koja služi kao kratak sažetak navedenih informacija.

	Ispitivane podvještine	Vrste zadataka	Vrste tekstova	Broj zadataka
1.	razumijevanje opće poruke	zadatci pridruživanja	kratki monolozi i dijalozi	5
2.	razumijevanje glavne misli/specifičnih informacija	zadatci višestrukoga izbora (između triju ponuđenih odgovora)	kratak tekst/razgovor	8
3.	razumijevanje specifičnih informacija	zadatci višestrukoga izbora (između triju ponuđenih odgovora)	informativni tekst/izlaganje/razgovor	6
4.	razumijevanje specifičnih informacija	zadatci višestrukoga izbora (između triju ponuđenih odgovora)	informativni tekst/izlaganje/razgovor	6

Tablica 5. Struktura ispitne cjeline Slušanja

U cjelini Pisanje piše se sastavak na zadanu temu, ovdje je tema Mladi i internet. Sastavak treba sadržavati od 150 do 180 riječi. Za lakše pisanje eseja postavljena su tri pitanja koja uspoređuju vrijeme koje mladi ljudi provode pred televizorom i računalom i pritom se zahtijeva osobno mišljenje i osobna iskustva s internetom, dakle, koja su područja predmet zanimanja te koje su prednosti i mane korištenja internetom. U uputi za pisanje eseja koristi se metoda igranja uloga na način da se pristupnike uvodi u pisanje sa zamišljanjem samih sebe u sudjelovanju u forumu o zadanoj temi na internetu. Smatramo da je to izuzetno dobar mentalni okidač koji će omogućiti otvaranje mladih te njihovo slobodno i samostalno promišljanje o temi. Posebno se u uputi naglašava da se sastavak mora prepisati na kopiju ispita, a esej mora biti čitljivo napisan ili će se bodovati nulom.

Ovdje je prikazan sažet prikaz informacija povezanih s cjelinom Pisanja.

	Ispitivane podvještine	Vrste zadataka	Broj zadataka	Broj bodova
1.	ispunjenje zadatka, koherencija i kohezija uz odgovarajući opseg i točnost leksičko-strukturalnih obrazaca	sastavak od 150 do 180 riječi	1	20

Tablica 6. Struktura ispitne cjeline Pisanja

5.3. Ispit njemačkoga jezika na maturi u Francuskoj

Ispit njemačkoga jezika u Francuskoj sastoji se od triju cjelina, odnosno cjeline Čitanja, Pisanja i Prijevoda. Ispit poštuje načelo od jednostavnoga ka složenomu te su tako zadatci i rađeni, ali su sadržajno povezani s jednom temom s više područja gledišta. Vizualno se ispit sastoji od samo četiriju stranica. Ovdje će se prikazati ispit iz njemačkoga kao prvoga stranog jezika. Već se na naslovnoj stranici ispita nalazi mala tablica gdje je prikazan jednostavan način bodovanja. Na istoj se stranici odmah upozorava da nije dozvoljena uporaba kalkulatora i rječnika te da se odmah provjeri imaju li ispitanici sve stranice testa. Možda je ovom činjenicom stavljena prevelika odgovornost na ispitanika jer se često može dogoditi da je ispitanik pod stresom, a svaki ispit predstavlja stresnu situaciju te da previdi ima li sve potrebne stranice testa, a za takve su tehničke detalje zaduženi i ispitni koordinatori. Cijeli test nosi ukupno dvadeset bodova, tj. bodovanje nije izneseno ni prikazano po cjelinama, nego je samo prikazano da Razumijevanje nosi 10 bodova, a Izražavanje isto toliko. Ispit traje ukupno tri sata, ali nije detaljno razrađeno koliko traje zasebno svaka cjelina. Ispod svakoga teksta, što je i specifično za sve testove njemačkoga jezika u Francuskoj na maturi, objašnjavaju se u fusnotama moguće nepoznate riječi što pojednostavljuje razumijevanje teksta koji je pred pristupnikom. U svakome ispitu u cjelini Pisanja u drugome zadatku učeniku je uvijek dana mogućnost odabira između dviju opcija. Tekst ima označene retke u cjelini Prijevoda radi lakšega snalaženja. Test je sastavljen tako da su svi zadatci sadržajno povezani s početnim tekstom. Općenito uzevši, test djeluje nepreglednije. U prilog tome ide činjenica da su tekstovi zbijeni i zadatci nepregledno odijeljeni. U testu se koristi velik broj označivača i mnemotehničkih postupaka, često se mijenja oblikovanje testa iz zadatka u zadatak na način da se izmjenjuju različite vrste pisma. Natuknice se ponekad numeriraju brojkom, a ponekad je numeriranje potpuno izostavljeno.

5.3.1. Primjer ispita i objašnjenje zadataka njemačkoga jezika u Francuskoj 2010.

Ispit počinje cjelinom Čitanja i trima tipovima zadataka. Zadatci višestrukoga izbora i zadatci pridruživanja imaju za cilj globalno razumijevanje teksta tj. razumijevanje glavne misli što se može zaključiti po postavljenim W-pitanjima, wo, wer, wann. Ono što je specifično jest činjenica da su dana dva teksta na istu temu, ali u različitim situacijama i ispitanici u svakome zadatku trebaju tražiti odgovore u obama tekstovima, tj. prepoznati koja je informacija iz kojega teksta. Tekstove povezuje zajednički naslov *Ein Leben zwischen Ost*

und West. Tema je, sama po sebi, izuzetno zahtjevna i za odrasloga ispitanika s više iskustva, ali razumljiva je činjenica da je taj dio njemačke povijest neizostavan za razumijevanje Njemačke i njemačkoga jezika danas uopće. Prije obaju tekstova daje se kratak uvod u radnju teksta. Prvi tekst govori o životu u DDR-u, a drugi o Svjetskome nogometnom prvenstvu 1954. Tekstna je vrsta informativni narativni tekst. Prije prvoga zadatka postoji zatamnjena uputa koja se odmah odnosi i na drugi tip zadataka u kojoj se objašnjava kako odgovoriti na pitanje te na što učenici moraju pripaziti, naročito na numeriranje zadatka. Prvi tip zadatka ima četiri zadatka numerirana brojkama od 1 do 4, a moguća rješenja ponuđena su u obliku natuknica s tim da se u svim četirima zadacima razlikuje broj natuknica i struktura odgovora. Prvi podtip ima dvije započete rečenice označene malim tiskanim slovima a i b i tri ponuđena odgovora od kojih je jedan ometač, a pitanje je povezano s mjestom radnje. Prvi podtip koristi zadatke pridruživanja. Drugi podtip rabi zadatak višestrukoga izbora u kojemu imamo započetu rečenicu povezanu s vremenom radnje s trima ponuđenim rješenjima u obliku natuknica. U trećemu podtipu ponuđene su tri natuknice kao rješenje, a pitanje već zahtijeva detaljniju informaciju o mjestu održavanja finala Svjetskoga nogometnog prvenstva. Četvrti podtip zadatka traži informaciju o pobjedniku u finalu prvenstva, a ponuđena su moguća četiri rješenja. Svaki podtip prvoga zadatka ima jednu ili dvije grafički označene ključne riječi ili riječi koje bi mogle aktivirati pristupnikovo iskustvo, znanje i sjećanje. Ovaj zadatak ne sadrži riješen primjer što otežava razumijevanje i rješavanje zadataka, a s obzirom na poštivanje pravila od jednostavnoga ka složenomu, smatramo da bi bilo dobro da postoji jedan takav primjer. U nastavku navodimo primjer jednoga takvog podtipa da bi se lakše razumjelo gore opisano, iako opisani primjer nije riješen, samostalno je dano rješenje.

1. Wo spielen die beiden Texte? Notieren Sie für jeden Text die richtige Antwort.

a) Der erste Text spielt...	nur in der Bundesrepublik
b) Der zweite Text spielt...	in der Bundesrepublik
	und in der DDR
	nur in der DDR

Rješenje: a) *in der Bundesrepublik und in der DDR*

b) *nur in der DDR*

Zadatci višestrukoga izbora i zadatci dužega dopunjavanja imaju za cilj razumijevanje specifičnih informacija iz tekstova. Postoji devet pitanja označenih brojevima od 1 do 9 koje predstavljaju tvrdnje povezane s tekstom, a rješenje može imati samo dvije opcije, prepoznati je li ponuđena tvrdnja točna ili netočna te ju je potrebno potkrijepiti citatom iz teksta koji ide u prilog toj tvrdnji ili je pobija. Za lakše rješavanje zadatka ponuđen je primjer koji je ovdje koristan zbog stupnja složenosti zadatka i zbog korištenja kombinacije dviju vrsta zadataka što bi moglo biti zbunjujuće. Tvrdnje koje su postavljene u zadacima prilagođene su pristupnikovu znanju i stupnju složenosti. Prikazat će se i jedan primjer ovakvoga zadatka.

0) Am Anfang der Geschichte fährt Jörg mit seiner Mutter nach Polen.

0) = Falsch. Zeile 1-2 „Als es die Mauer noch nicht gab, gingen meine Mutter und ich... in den Westen.“

U ovome zadatku ispitanik se upućuje da odgovore traži samo u drugome tekstu. Zadatci koji se koriste jesu zadatci višestrukoga izbora i zadatci dužega dopunjavanja radi razumijevanja specifičnih informacija. Dano je šest pitanja numeriranih brojkama od 1 do 6, tj. numerirane su tvrdnje, ali ovaj je put zadatak pronaći samo točne tvrdnje i potkrijepiti ih citatom. Nema riješenoga primjera, ali i nije potreban zbog sličnosti ovoga i prethodnoga zadatka pa je i uputa suvišna. Za razliku od prethodnoga zadatka rečenice su duže i složenije što se može očekivati. Primjer za takav opis zadatka jest sljedeći:

3) Als es zu einem ersten Tor der Bundesrepublik Deutschland kommt, kann der Erzähler seine große Freude nicht kontrollieren.

Rješenje: Zeile 45-46 „Doch dann, zwei Minuten später, sorgte Max Morlock für das 2:1. Jubelnd sprang ich auf.“

Nakon svega navedenoga prikazana je sljedeća tablica koja daje pregledan sažetak za cjelinu Čitanja.

	Ispitivane podvještine	Vrsta zadataka	Tekstne vrste	Broj zadataka
1.	globalno razumijevanje teksta/razumijevanje glavne misli	Zadatci višestrukoga izbora/zadaci pridruživanja	Informativni narativni tekst	4
2.	razumijevanje specifičnih informacija	Zadatci višestrukoga izbora/zadatci dužega dopunjavanja	-	9
3.	razumijevanje specifičnih informacija	Zadatci višestrukoga izbora/zadatci dužega dopunjavanja	-	6

Tablica 7. Struktura ispitne cjeline Čitanja

U ispitnoj cjelini Pisanja postoje dva tipa zadatka s tim da u prvome tipu ispitanici trebaju sastaviti esej u obliku pisma koji treba sadržavati najmanje 120 riječi. U prvome tipu zadatka daju se elementi koji trebaju biti zastupljeni u tome pismu, tj. oblik zadatka jest poluvođeni. U uputi je dan zatamnjeni okidač koji će potaknuti na pisanje, a sadržajno je povezan s danim tekstovima. Zadatak je da ispitanik napiše pismo s pretpostavkom da se stavi u ulogu majke koja pripovijeda svojoj prijateljici o njezinom životu u DDR-u te o svojim osjećajima i snovima. Smatramo da je takva uputa i tema otežavajuća okolnost jer je vrlo teško uživjeti se u ulogu druge osobe i pisati u nečije ime, voditi brigu za odabir pravilne leksičke jedinice s obzirom na spol o kojemu se govori.

U drugome tipu zadatka radi se o slobodnome pisanju. Ispitanik mora napisati esej od najmanje 130 riječi. Ima mogućnost odabira između dviju tema označenih slovima A i B, povezanih sa sadržajem tekstova, odnosno, prva opcija A povezana je s drugim tekstom, a opcija B s prvim tekstom. U prvoj je opciji tema slavlje povezana s krajem drugoga teksta i sadrži natuknice u obliku pitanja u kojima se napominje važnost iznošenja vlastitoga stava i mišljenja povezanoga s činjenicom može li šport kao takav povezati sve ljude različitoga političkog mišljenja i različitih kultura. Učenici bi isto tako trebali napisati što bi moglo pridonijeti boljem razumijevanju ljudi različitih zemalja i kultura te je posebno naglašena nužnost argumentiranja, tj. traži se iznošenje vlastitoga stava, mišljenja i osjećaja. Bogat rječnik u pisanju znači i bolji uspjeh na ovome dijelu ispita. Druga opcija povezana je s prvim tekstom. Kao motivator za početak pisanja dano je nekoliko činjenica koje uvode u zadatak. Napominje se da je pedesetih godina bilo jednostavnije napustiti DDR, ali je za neke to bilo

nezamislivo. Učenici trebaju objasniti te dvije proturječne tvrdnje tako da argumentiraju svoje stavove primjerima iz opće kulture te područja povijesti, filma, književnosti i slično. Sadržajna strana upute trebala bi sadržavati i tehničke savjete, npr. vezane za čitkost, jasnost, razumljivost pisanja, korištenje raznolikoga broja i vrste riječi, pažnju na koheziju itd.

Tablica 8 daje sažetak važnih detalja koji se tiču cjeline Pisanja.

	Ispitivane podvještine	Vrsta zadatka	Broj zadataka
1.	ispunjenje zadatka, koherencija i kohezija uz odgovarajući opseg i točnost leksičko-strukturalnih obrazaca	esej od najmanje 120 riječi	1
2.	ispunjenje zadatka, koherencija i kohezija uz odgovarajući opseg i točnost leksičko-strukturalnih obrazaca	esej od najmanje 130 riječi	1

Tablica 8. Struktura ispitne cjeline Pisanja

U trećoj cjelini Prijevoda, koja je opet povezana s tekstom, dana je sažeta uputa u kojoj se traži da ispitanici prevedu retke od 14 do 24 s njemačkoga na francuski jezik. Smatramo da je uputa prekratka i da bi trebalo ispitanike upozoriti na što sve trebaju obratiti pozornost pri prevođenju, a bilo bi dobro podsjetiti ispitanike na odgovarajuću uporabu glagolskih vremena jer se u njemačkome i francuskome jeziku ne moraju poklapati, npr. glagolsko vrijeme preterit u njemačkome jeziku odgovara imperfektu ili njemački prezent koji može odgovarati francuskomu futuru. Nadalje, učenici također trebaju paziti na pravopis, na kongruenciju, na koheziju i slično.

5.4. Ispit francuskoga jezika na maturi u Njemačkoj

Ispit francuskoga jezika na maturi u Njemačkoj sastoji se od cjeline Čitanja, Pisanja, Gramatike, Prijevoda i Usmenoga dijela ispita koji sveukupno traje 240 minuta, a nosi maksimalno 200 bodova. Cjelina Čitanja nosi 90 bodova, Pisanja 40, Gramatike 20, a Prijevoda 50 bodova. Prije rješavanja testa nije dostupna nikakva pisana uputa, a postoje upute prije svake cjeline, ali doslovno u smislu jedne rečenice bez koje bi pristupnik i sam znao što treba napraviti. Ispitna cjelina Čitanja temelji se na više kraćih tekstova povezanih zajedničkim naslovom ili na jednom, ali duljem tekstu. Ispit francuskoga jezika može sadržavati razne teme jer su učenici stekli široko znanje povezano s frankofonijom, tj. s francuskom, belgijskom i švicarskom kulturom i to uvijek uzimajući u obzir zemljopisni,

povijesni ili politički aspekt. Teme se mogu ticati problema svakodnevice, odrastanja, javnoga života ili sadržaja koja su od velike važnosti ne samo za Francusku, nego i za cijeli svijet. Time se želi ojačati učenikova svijest o važnosti francuskoga jezika. Ispit francuskoga jezika može također sadržavati i kulturalno osjetljive teme u kojima će se naći i stereotipi ili različite predrasude s kojima će se učenici uspješno suočiti jer su se s takvima i sličnim temama susretali tijekom školovanja. Važno je istaknuti da je učeniku u svakome trenutku dopuštena uporaba rječnika, a time i pokazuje da ga zna pravilno koristiti. Ispitna cjelina Pisanja sastoji se od kratkoga iznošenja vlastitoga mišljenja na zadanu temu, a ispitna cjelina Gramatike izravno ispituje poznavanje jezika i pravila gramatike na temelju teksta. Prijevod se sastoji od duljega teksta do 200 riječi. Na temelju dobro razrađenoga ispitnog kataloga francuskoga jezika u Njemačkoj mogu se opisati sva znanja potrebna ispitaniku da bi položio ovaj ispit, a to su da poznaju razliku govorenoga i pisanoga jezika te jezične varijante, retorička i stilistička sredstva i njihovu uporabu, karakteristične jezične i stilske strukture francuskoga jezika, obilježja tekstnih vrsta te utjecaj društva, kulture i povijesti na promjene u jeziku. Bitno je uzeti u obzir da se svaki zadatak ili cjelina koji se nalaze u sljedećemu primjeru ispita oslanjaju na sva tri postupka, detaljno opisana u Ispitnome katalogu. Ti su postupci usko povezani sa znanjima, kompetencijama i vještinama koje su učenici trebali steći tijekom svojega srednjoškolskog obrazovanja.

5.4.1. Primjer ispita i objašnjenje zadataka francuskoga jezika na maturi u Njemačkoj 2001.

Ispitna cjelina Čitanja sastoji se od dvaju dijelova koja sadrže zajedno šest pitanja numeriranih brojkama od 1 do 6. Jedan se dio odnosi na razumijevanje teksta, a drugi na objašnjenje dijelova teksta. U prvome dijelu koji se odnosi na razumijevanje teksta, postavljena su tri pitanja od kojih je prvo pitanje povezano s prvim tekstom, a drugo i treće pitanje s drugim tekstom od kojih sva tri pitanja zahtijevaju kreativne odgovore. Za ovaj dio ispita može se primijetiti da ispituje prvo područje koje je već opisano u Ispitnome katalogu tako što će učenik pokazati da razumije sadržaj te da može prepoznati bit glavnih informacija. Isto tako je važno da učenik tijekom odgovora na pitanje obrati pozornost na redoslijed pisanja, tj. da njegov odgovor ima uvod, kratku razradu i zaključak. U ovome se ispitu radi o tekstovima pod nazivima *Allez, les Bleus!* i *Voilà à quoi ressemble la France multiethnique* objedinjenih pod naslovom *La France multicolore*. Cilj je ovih pitanja ispitati razumijevanje glavne misli, specifičnih informacija, odnosno detaljno razumijevanje teksta. Zadatak je vrlo

zahtjevan jer nema ponuđenih odgovora i za uspješno rješavanje zadatka potrebna je vrlo razvijena jezična kompetencija te širok vokabular. Tekstna vrsta koja se koristi jest informativni narativni tekst i odmah se primjećuje da je vrlo složen. Učenici su tijekom školovanja upoznali različite tekstne vrste pa im tako ni analiza ove vrste ne bi trebala biti nepoznata. Prvo pitanje odnosi se na objašnjavanje pojma „sociološki mali – potres“. Ostala dva pitanja jesu složena iako zahtijevaju više globalne informacije koje se odnose na mjesto radnje ili povezivanje i obrazloženje pojmova. Zbog toga pitanja nose od 10 do 20 bodova. Uputa je prije svakoga zadatka vrlo sažeta, naglašava jedino potrebu iznošenja vlastitih misli, a ne prepisivanja cijelih konstrukcija. Ne postoji riješen primjer za ove zadatke pa će se za lakše razumijevanje zadatka ovdje naći jedan takav primjer.

Premier texte

1. Quel est le „mini-séisme sociologique“ (I. 2) dont l'auteur parle dans le premier paragraphe?

U drugome dijelu cjeline Čitanja, koji se odnosi na komentare teksta, postoje tri pitanja od kojih se prvo odnosi na prvi tekst, drugo na drugi tekst, a treće na oba teksta. Isto su tako učenici za vrijeme obrade tekstnih vrsta usvojili bogat vokabular i jezične strukture kako bi na ispitu zrelosti mogli opisati događaje, osobe, njihovo ponašanje, osjećaje ili uvjete u kojima žive te tako, neovisno o danoj temi, mogu uvijek izraziti svoje mišljenje. U ovoj cjelini učenici pokazuju svoja stečena znanja koja se tiču analize, objašnjavanja i komentiranja tekstova. U prvome pitanju traži se objašnjenje naslova što je nakon pročitanooga teksta moguće uspješno riješiti. Drugo pitanje zahtijeva razumijevanje glavne misli određenoga zadanog odlomka i opisivanje stila pisanja što je teško naznačiti ako nema temeljnoga znanja francuskoga jezika i književnosti i ako se ne poznaje analiza teksta. Treće pitanje odnosi se na integraciju imigranata u francuskome društvu i traži se usporedba dvaju ponuđenih tekstova iz kojih bi se to moglo iščitati. Iz navedenoga se mogu uočiti obilježja koja se ispituju u drugome području Ispitnoga kataloga. Tema je izuzetno zanimljiva i predstavlja stalan problem s kojim se susreće Francuska. Primjer ovakvoga zadatka nalazi se u nastavku.

Premier texte

3. Expliquez l'exclamation „Allez, les Bleus!“ (I. 18) dans le contexte.

Kriteriji za odlično riješenu ispitnu cjelinu Čitanja jesu da učenik pokaže neophodna znanja za rješavanje predstojećih zadataka, sposobnost prepoznavanja važnih misli, prilikom odgovora uzimanje u obzir razrade svih detalja postavljenih u pitanju te koherentan prikaz informacija koje su povezane.

Informacije povezane sa strukturom ove ispitne cjeline nalaze se u sljedećoj tablici.

	Ispitivane podvještine	Vrste zadataka	Tekstne vrste	Broj zadataka
1.	razumijevanje glavne misli/ specifičnih informacija/detaljno razumijevanje teksta		informativni narativni tekst	3
2.	razumijevanje glavne misli		informativni narativni tekst	3

Tablica 9. Struktura ispitne cjeline Čitanja

U ispitnoj cjelini Pisanja traži se od pristupnika da u deset rečenica iznesu svoje mišljenje, stavove ili osjećaje povezane s tekstovima korištenima u cjelini Čitanja. Predložene su četiri teme, a odabire se samo jedna. Teme su povezane s prednostima i nedostacima multietničkoga društva za državu, kako se Njemačka nosi s multietničkim društvom, izbor zemlje u inozemstvu u kojoj bi živjeli te uz doživljaj samoga sebe kao građanina Njemačke, Europe ili svijeta. Teme zahtijevaju prije svega promišljanje o sebi i problemima društva u cjelini. Iako se piše samo deset rečenica, smatramo da su cjelina Čitanja i cjelina Pisanja itekako povezane jer se pri ispitivanju cjeline Čitanja također može iščitati dovoljno znanja koje se ispituje i u ovoj cjelini. Ova cjelina ispituje treće područje opisano u Ispitnome katalogu u kojemu se od učenika očekuje obrađivanje složenih sadržaja donoseći vlastite zaključke, aktivirajući sva stečena znanja i iskustva. Učenik bi trebao pokazati da koristi, što je više moguće, složenije jezične strukture. Osim toga, treba obratiti pozornost na poštivanje jezičnih normi, razumljivost, jasno raščlanjen i koherentan tekst te osobito na čitkost. Učenik treba planirati vlastiti proces pisanja, razmišljati o njemu te je od posebne važnosti da sam može procijeniti uspješnost svojega samostalnog procesa pisanja. Ovdje će se prikazati jedna od ponuđenih tema.

7.a) Une société multiethnique - avantage ou désavantage pour un pays?

Ova sažeta tablica sadrži bitne informacije za cjelinu Pisanja.

	Ispitivane podvještine	Vrsta zadatka	Broj zadataka
1.	ispunjenje zadatka, koherencija i kohezija uz odgovarajući opseg i točnost leksičko-strukturalnih obrazaca	sastavak od 10 rečenica	1

Tablica 10. Struktura ispitne cjeline Pisanja

Cjelina Gramatike nije povezana s prethodnim tekstovima, nego je dan novi zasebni tekst, iako je u prošlim tekstovima bilo dovoljno materijala kojima se mogla ispitati cjelina Gramatike. Ovako se htio izbjeći umor ispitanika. Cjelina se temelji na jednome zadatku koji zahtijeva poznavanje gramatičkih pravila. U zadatku je jasno precizirano što se treba napraviti u kojemu dijelu teksta, a zadatak nema samo jedno rješenje, nego se npr. u zadatku traži da se neka rečenica pretvori u pasivnu, a takvih rečenica može biti i više. Ispitanik treba pokazati znanja te pravilnu upotrebu pokaznih i posvojnih zamjenica, glagolskih vremena, sinonima, upravnoga i neupravnoga govora te rječnik. Učenici u tekstu znaju koliko bodova nosi svako moguće rješenje jer su bodovi naznačeni sa strane pokraj teksta. Uputa je pisana kurzivom i podvučena je bitna informacija za rješenje zadatka. U uputi se traži prepisivanje i istovremeno modificiranje teksta poštujući tih sedam navedenih zadataka te načelo kongruencije. Nema riješenoga primjera iako bi to bila olakšavajuća okolnost. Radi lakšega razumijevanja zadatka prikazana je gramatička konstrukcija koju treba upotrijebiti u sljedećoj rečenici. Ponuđeno je i rješenje.

8. /2/ mettre le mot entre parenthèses à la forme voulu par le contexte:

Mme Knubbe se souvient: En 1940, elle (avoir) /2/ neuf ans quand....

Rješenje: *Mme Knubbe se souvient: En 1940, elle avait neuf ans quand....*

Cjelina Prijevod ispituje se također na temelju novoga teksta, ali su svi dosad analizirani tekstovi u ovome ispitu povezani s jednom temom. Uputa prije teksta, koja je sažeta i pisana u imperativu, doslovno traži da se prevede tekst bez dodatnih objašnjenja. Poznato je da je cjelina Prijevod najzahtjevnija pri ispitivanju jer se od ispitanika traži da pokažu sveukupno znanje njemačkoga jezika. Bilo bi lakše da se ispitanike upozorilo na neke

standardne teškoće povezane s francuskim jezikom, a naročito u kombinaciji s njemačkim u ovome slučaju. Bilo bi dobro upozoriti na oblike u jezičnome posredovanju francuskoga i njemačkoga jezika te na različita glagolska vremena za koje su primjeri navedeni u primjeru prethodnoga testa. Bitno je da prevedene detaljne informacije s francuskoga na njemački jezik budu, između ostaloga, razumljive, koherentne, točne i u duhu jezika što predstavlja kriterije za vrlo uspješan prijevod.

Za usmeni dio ispita bitno je istaknuti da učenici, izlažući temu, ne pokazuju samo jezičnu kompetenciju, nego i spontanost u izražavanju. Prema ZEROJ-u to znači da učenik na B2 stupnju može komunicirati dovoljno tečno i neusiljeno, tj. može stupiti u interakciju s izvornim govornikom bez napora. Može proizvesti detaljan tekst o različitim temama te iznijeti svoje gledište o nekoj temi tako što navodi pozitivne i negativne strane (ZEROJ 2005: 24, 27). Prema tome učenici tijekom ispita trebaju pokazati da razumiju zadani problem, dati vlastito mišljenje te pokazati samostalnost u razmišljanju i radu. Učenik je na ispitu sposoban sudjelovati u razgovoru i sam potaknuti ispitivače na razgovor te on dobro poznaje pravila komunikacije, tj. zna se točno izraziti, sažeti pročitani ili poslušani predložak ili komentirati vizualne predloške. Bitno je naglasiti da prilikom točnoga izražavanja, sažimanja ili komentiranja predložaka učenik može prema B2 stupnju održavati visok stupanj gramatičke točnosti i pri tome izbjegavati pogreške koje dovode do nesporazuma i sposoban je sam se ispraviti (ZEROJ 2005: 28). Za vrijeme prezentacije od učenika se traži da koristi razna pomagala te da samostalno i koherentno prikaže vlastiti sadržaj. Također je od velikoga značenja da učenik usvoji i specifičan vokabular povezan s određenom temom i da ga pravilno koristi za vrijeme izlaganja. Bitno je da učenik argumentira činjenice koje iznosi pred ispitivačima te je poželjno, ako za to postoji mogućnost, uvijek dati primjer iz vlastitoga života koji će još bolje dokazati shvaćenost teme. Kako bi učenici uspješno položili usmeni dio ispita, bitno je prikazati nekoliko kriterija koji su već i u grubim crtama naznačeni. Sposobnost izražavanja ima pri tome važnu ulogu kao i jezična točnost kojom se podrazumijevaju izgovor i intonacija. Središnju ulogu pri vrednovanju imaju i tehnike izlaganja koje sadrže samostalnost u izlaganju, sama organizacija i uporaba pomoćnih sredstava koje pridonose boljem razumijevanju sadržaja. Kriterij je i da učenik pokaže i stručnu stranu svojega izlaganja te da sam postavlja dodatna pitanja. Kao posljednje obilježje vrednovanja ističe se sposobnost diskutiranja³². Svi su kriteriji jednako važni te je bitno da

³² *Einheitliche Prüfungsanforderungen in der Abiturprüfung Französisch. (str. 25-30).*

http://www.kmk.org/fileadmin/pdf/PresseUndAktuelles/Beschluesse_Veroeffentlichungen/allg_Schulwesen/EP_A-Franzoesisch.pdf (16.7. 2011.).

učenik prije samoga nastupa poznaje obilježja koje ispitivači uzimaju u obzir kako bi se uspio dobro pripremiti za ispit i biti uspješan na samome ispitu.

6. Sličnosti i razlike ispita na maturi u Hrvatskoj, Njemačkoj i Francuskoj

Sličnosti i razlike ispita francuskoga i njemačkoga jezika na maturi u Hrvatskoj, Njemačkoj i Francuskoj mogu se promatrati kroz sličnosti i razlike u samoj koncepciji ispita, u vrstama zadataka, u raznovrsnim tekstnim vrstama koje se koriste, u područjima ispitivanja koja su raznolika i raznoliko raspoređena u ispitima, a područja su Čitanje, Pisanje, Slušanje, Prijevod, Gramatika i Usmeni ispit te kroz sličnosti i razlike u vrednovanju ispita.

6.1. Koncepcija ispita

6.1.1. Područja ispitivanja

Ispit njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj sadrži područja ispitivanja Čitanja, Pisanja i Slušanja. Ispit njemačkoga jezika u Francuskoj sadrži područja ispitivanja Čitanja, Pisanja i Prijevoda. Ispit francuskoga jezika u Njemačkoj sadrži područja ispitivanja Čitanja, Pisanja, Prijevoda, Gramatike i Usmenoga dijela ispita. Ispit njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj te ispit njemačkoga jezika u Francuskoj sadrži tri područja ispitivanja, a ispit francuskoga jezika u Njemačkoj sadrži pet područja ispitivanja. Područje Slušanja pojavljuje se samo na ispitima njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj, a područje Prijevoda na ispitima francuskoga jezika u Njemačkoj i njemačkoga jezika u Francuskoj. Područja Čitanja i Pisanja pojavljuju se u svim četirima ispitima, a područja Gramatike i Usmenoga dijela ispita samo na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj.

6.1.2. Upute

Ispit njemačkoga jezika u Hrvatskoj ima najdetaljnije upute. Prije svakoga Područja ispitivanja stoji zasebna uputa, kao i prije svakoga pojedinog zadatka. Uputa za područje ispitivanja Pisanja vrlo je detaljna te daje podatke o tome kako strukturno treba izgledati sastavak. Ispit francuskoga jezika u Hrvatskoj ima vrlo dobre upute. Najbolja uputa jest dana prije područja ispitivanja Pisanja jer je najpoticajnija i djeluje kao pokretač za lakše osmišljavanje i organizaciju eseja. Ispit njemačkoga jezika u Francuskoj ima kratke i jasne upute. Ispit francuskoga jezika u Njemačkoj ima sažete i razumljive upute. Ispit francuskoga jezika u Njemačkoj i njemačkoga jezika u Francuskoj ne sadrži globalnu uputu. Uputa prije područja ispitivanja Pisanja vrlo je dobro prikazana u svim četirima ispitima jer sadrži podatak o broju riječi koje treba napisati, natuknicama koje treba razmatrati, jedino se na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj ne navodi broj riječi, nego broj redaka koji treba napisati. Uputa prije područja ispitivanja Slušanja na ispitu njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj jest kratka, ali razumljiva kao i upute prije područja ispitivanja Gramatike i Usmenoga dijela ispita na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj te uputa prije područja ispitivanja Prijevoda na ispitima francuskoga jezika u Njemačkoj i njemačkoga jezika u Francuskoj.

6.1.3. Primjeri zadataka

Ne postoji mnogo primjera kako riješiti zadatke u svim četirima ispitima koja uspoređujemo, ako i postoje, pojavljuju se u području ispitivanja Čitanja. Riješen primjer zadatka možemo pronaći na ispitu njemačkoga jezika u Hrvatskoj i to u svim zadacima u području ispitivanja Čitanja. Ispit njemačkoga jezika u Francuskoj sadrži samo jedan riješen primjer u području ispitivanja Čitanja. Ispit francuskoga jezika u Hrvatskoj i francuskoga jezika u Njemačkoj nema nijedan riješen primjer zadatka.

6.1.4. Oznake zadataka

Zadatci su u ovim četirima ispitima označeni brojkom, a rješenja slovima, osim nekoliko iznimki. Za ispit njemačkoga jezika u Hrvatskoj vrijedi označavanje zadataka brojkom, a rješenja slovom. Ispit francuskoga jezika u Hrvatskoj sadrži zadatke koji imaju više ponuđenih odgovora u smislu točno ili netočno. Ovakav se tip zadatka ne pojavljuje u

ostalim ispitima, ali to ne znači da ne može biti. Na ispitu njemačkoga jezika u Francuskoj koristi se više mogućnosti za označavanje zadataka i rješenja zadataka. Zadatci su označeni arapskim ili rimskim brojkama, a rješenja velikim ili malim tiskanim slovima. Ispit francuskoga jezika u Njemačkoj ima i zadatke i rješenja označene brojkama.

6.1.5. Grafički organizatori

Svaki ispit sadrži veći ili manji broj različitih grafičkih organizatora. Neki od grafičkih organizatora koji se ovdje mogu naći u svim četirima ispitima jesu podebljavanja naslova i podnaslova, broja zadatka i ključnih riječi koji pomažu u savladavanju mogućih teškoća u zadacima. Koriste se i podcrtavanja broja zadatka, pisanja uputa i primjera u kurzivu, okviri te zagrade. Na ispitu njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj grafički organizatori pomažu pri snalaženju u ispitu i svaki je zadatak postavljen u okvir te označen bojom u ovome slučaju. Na ispitu njemačkoga jezika u Francuskoj i francuskoga jezika u Njemačkoj rabi se veliki broj različitih i gore u tekstu nabrojanih grafičkih organizatora.

6.1.6. Preglednost

Na preglednost ispita utječu grafički organizatori. Ispit njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj jest vrlo dobro pregledan i ispitanik se lako može u njemu snaći te su sva područja ispitivanja strogo odijeljena. Ispit njemačkoga jezika u Francuskoj koristi mnogo grafičkih oznaka, područja ispitivanja nisu strogo odijeljena i ispit se sastoji od manjega broja stranica što utječe na preglednost ispita. Ispit francuskoga jezika u Njemačkoj jest sistematičan i svako je područje ispitivanja posebno odijeljeno radi bolje preglednosti.

6.1.7. Naslovna stranica

Na ispitu njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj svako područje ispitivanja ima svoju zasebnu naslovnu stranicu. Ispit njemačkoga jezika u Francuskoj na naslovnoj stranici daje mnogo podataka, a uz to se rabi velik broj grafičkih organizatora na istoj stranici. Naslovna stranica daje informacije vezane za uputu, naslove i broj bodova koji se može postići na ispitu. Sve tri informacije pisane su različitim fontom i oblikom slova te različitom vrstom pisma. Ispit francuskoga jezika u Njemačkoj nema vidljive naslovne stranice.

6.1.8. Pomagala

Ispit njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj ne dopušta uporabu pomagala. Ispit francuskoga jezika u Njemačkoj dopušta uporabu jednojezičnoga i dvojezičnoga rječnika te sadrži bilješke ispod teksta koje sadrže objašnjenja mogućih nepoznatih riječi za ispitanika. Ispit njemačkoga jezika u Francuskoj također dopušta upotrebu bilježaka.

6.1.9. Vremensko trajanje ispita

Vremensko trajanje ispita razlikuje se od ispita do ispita. Svaki ispit sadrži informacije povezane s trajanjem ispita, samo što je na različitim ispitima različito naznačeno trajanje. Negdje se govori samo o ukupnome trajanju, a negdje se uz ukupno trajanje pojedinačno raščlanjuje trajanje svakoga pojedinog područja ispitivanja. Ispit njemačkoga jezika u Hrvatskoj traje ukupno 180 minuta, od čega cjelina Čitanja traje 70 minuta, cjelina Pisanja 75 minuta, a cjelina Slušanja 35 minuta. Ispit francuskoga jezika u Hrvatskoj traje ukupno 155 minuta, od čega cjelina Čitanja traje 60 minuta, cjelina Pisanja 60 minuta i cjelina Slušanja 35 minuta. Ovakva je razlika u trajanju opravdana jer se razlikuje razina polaganja koja je viša na ispitu njemačkoga jezika u Hrvatskoj. Ispit njemačkoga jezika u Francuskoj traje 180 minuta što odgovara trajanju ispita njemačkoga jezika u Hrvatskoj, ali nije naznačeno koliko traje koje područje ispitivanja zasebno. Ispit francuskoga jezika u Njemačkoj traje 240 minuta, nije raščlanjeno po cjelinama, ali ne čudi što je trajanje ispita ovdje najduže jer se u većini slučajeva zahtijevaju kreativni odgovori koji oduzimaju puno više vremena, nego ostale vrste zadataka.

6.1.10. Pisanje odgovora

Na ispitu njemačkoga jezika u Hrvatskoj pisanje odgovora ovisi o području ispitivanja. U području ispitivanja Čitanja odgovori se pišu u Ispitnu knjižicu, u području ispitivanja Pisanja na List za čistopis, a u području Slušanja odgovori se ispisuju na List za odgovore. Na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj u području ispitivanja Čitanja i Slušanja odgovori se pišu na List za odgovore, a u području ispitivanja Pisanja odgovori se pišu na List za čistopis. Na ispitu njemačkoga jezika u Francuskoj može se iščitati da se odgovori upisuju u sam ispit, ali to nije nigdje posebno naznačeno. Na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj nema podatka gdje se upisuju odgovori pa se upisuju na sam ispit bez dodatnoga upisivanja na posebne liste.

U ovoj tablici nalazi se kratak pregled bitnih obilježja povezanih s koncepcijom ispita.

	Njemački jezik u Hrvatskoj	Francuski jezik u Hrvatskoj	Njemački jezik u Francuskoj	Francuski jezik u Njemačkoj
Čitanje	+	+	+	+
Slušanje	+	+	-	-
Pisanje	+	+	+	+
Prijevod	-	-	+	+
Gramatika	-	-	-	+
Usmeni ispit	-	-	+	+
Uputa	+	+	+	+
Primjeri i rješenja	+	-	+	-
Numeriranje	+	+	+	+
Grafičke oznake	+	+	+	+
Preglednost	+	+	-	+/-
Naslovna stranica	+	+	+	-
Pomagala	-	-	-	+
Trajanje	180 minuta	155 minuta	180 minuta	240 minuta

Tablica 11. Koncepcija ispita na maturi

6.2. Zadatci

Na ispitu njemačkoga jezika u Hrvatskoj koriste se zadatci pridruživanja, zadatci višestrukoga izbora ili njihova kombinacija u kombinaciji sa zadatcima dopunjavanja. Postoji pet grozdova zadataka u području ispitivanja Čitanja, četiri grozda zadatka u području ispitivanja Slušanja i jedan zadatak u području ispitivanja Pisanja gdje je određeno da sastavak treba sadržavati 200 do 250 riječi. Ispit francuskoga jezika u Hrvatskoj sadrži gore navedene zadatke, ali češće se rabi kombinacija zadataka dopunjavanjem i zadataka višestrukoga izbora. Sastavak treba sadržavati 150 do 180 riječi. Ispit njemačkoga jezika u Francuskoj koristi zadatke kombinacije zadataka višestrukoga izbora i zadataka pridruživanja uz zadatke kraćega i dužega dopunjavanja. Postoje tri zadatka u području ispitivanja Čitanja, te pisanje dvadeset redaka u području ispitivanja Prijevoda. U području ispitivanja Pisanja pišu se dva sastavka od 120 do 130 riječi. Ispit francuskoga jezika u Njemačkoj koristi

kreativne odgovore i ima šest zadataka u primjeru ispita koji je ovdje korišten. Područje ispitivanja Prijevoda zahtijeva pisanje 20 redaka, a područje ispitivanja Pisanja deset rečenica. Područje ispitivanja Gramatike traži pisanje, prepisivanje te u potpunosti ispituje jezičnu kompetenciju ispitanika. Usmeni dio ispita traži spontanost, fluentno izlaganje, pravilan izgovor te iznošenje vlastitoga mišljenja. Otvoreni i zatvoreni zadatci predstavljaju još jednu razliku na završnim ispitima. Na ispitima njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj te njemačkoga jezika u Francuskoj učenici zaokružuju točan odgovor ili moraju napisati jednu riječ te su stoga njihovi odgovori zatvoreni jer je mogućnost odgovora usko usmjerena, dok na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj ne nalazimo zatvorena već samo otvorena pitanja, odnosno otvorene odgovore. Sva pitanja na ovome ispitu ostavljaju otvorenu mogućnost odgovora što pokazuje da je ispit dosta zahtjevniji od preostalih triju.

6.3. Teme i tekstne vrste

Na ispitu njemačkoga jezika u Hrvatskoj kao tekstne vrste u području ispitivanja Čitanja koriste se većim dijelom tematski povezani ili samostalni kratki tekstovi, intervjui, članci, biografije, pisma i slično. U području ispitivanja Slušanja upotrebljavaju se kratki tekstovi, priče, razgovori, dulji intervjui, predavanja, izlaganja, izvještaji i slično. Na ispitu francuskoga jezika u Hrvatskoj se u području ispitivanja Čitanja koriste kratki informativni tekstovi, obavijesti, intervjui, pisma, narativni tekstovi i slično. U području ispitivanja Slušanja imamo kratke monologe i dijaloge, kratke tekstove, razgovore, izlaganja i slično. Tekstovi korišteni u području ispitivanja Čitanja jesu zanimljivi i pristupačni za ispitanike. Tekstovi u području ispitivanja Slušanja jesu teži i zahtjevniji, ali mišljenja smo da se predznanjem i rječnikom mogu pronaći rješenja. Tekstne vrste na ispitu francuskoga jezika u Hrvatskoj jesu jednostavnije što je i razumljivije jer se ispit polaže na razini B1. Na ispitima njemačkoga jezika u Francuskoj i francuskoga jezika u Njemačkoj koriste se zahtjevniji književni tekstovi, nego na ispitima njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj na maturi. U svim se ispitima pazilo da teme koje su zadane budu sadržajno različite i iz različitih područja koje je ispitanik upoznao tijekom školovanja. Na ispitu njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj su u svakome zadatku ponuđene teme koje su različite i sadržajno nepovezane, dok je na ispitima njemačkoga jezika u Francuskoj i francuskoga jezika u Njemačkoj naglasak na jednoj temi koja se promatra s različitih stajališta, a i sva su područja ispitivanja povezana s određenom temom.

6.4. Područja ispitivanja

Područja ispitivanja razlikuju se u svim četirima ispitima na maturi, a pojavljuje se šest cjelina i to cjelina Čitanja, Pisanja, Slušanja, Prijevoda, Gramatike i Usmenoga ispita s napomenom da nisu sve cjeline jednako zastupljene u navedenim ispitima što će se prikazati u daljnjim poglavljima.

6.4.1. Čitanje s razumijevanjem

Kao što je navedeno i vidljivo, u svim četirima ispitima postoji ta cjelina i svaki ispit i započinje cjelinom Čitanja. Poštuje se pravilo od jednostavnoga ka složenomu. U prvome grozdu zadatka, tj. u zadatku pridruživanja u svim ispitima traži se razumijevanje glavne misli, osim na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj koji zbog specifičnosti zadatka traži odmah i globalno i specifično i detaljno razumijevanje teksta te na ispitu njemačkoga jezika u Francuskoj koji traži uz globalno odmah i specifično razumijevanje teksta. Na ispitima u Hrvatskoj postoje ometači, dok u Francuskoj i Njemačkoj ometača nema. Konkretno u ovome prvom zadatku cjeline Čitanja postoje dva ometača. Na ispitu njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj u zadatku pridruživanja jednak je tip zadatka, tj. treba povezati naslov s određenim odlomkom dok u Njemačkoj i Francuskoj takvoga tipa zadatka nema, nego se zadatak odnosi na cijeli tekst ili tekstove. U zadatku višestrukoga izbora u Hrvatskoj traže se specifične informacije, nema ometača, a tip zadatka jest opet isti, tj. sastoji se od pitanja i triju (na ispitu francuskoga) ili četiriju ponuđenih odgovora (na ispitu njemačkoga jezika). U trećemu grozdu zadatka, tj. u zadatku višestrukoga izbora traži se detaljno razumijevanje informacija. Traži se dopunjavanje teksta ponuđenim rečenicama u obama ispitivanim jezicima u Hrvatskoj. Razlika je što na ispitu njemačkoga imamo dva ometača, a na ispitu francuskoga jezika jedan ometač. U zadacima višestrukoga izbora i zadacima pridruživanja u četvrtome grozdu zadatka traži se detaljno razumijevanje informacija. Ovdje nema ometača. Zadatci su koncipirani tako da na ispitu njemačkoga jezika nedostaje riječ koju treba pronaći između četiriju ponuđenih odgovora, a na ispitu francuskoga jezika traži se točan odgovor između, također, četiriju ponuđenih odgovora. U petome grozdu zadatka na ispitu njemačkoga jezika naglasak je na gramatici i leksiku, u zadatku se traži dopunjavanje jednom riječi koja može biti bilo koja vrsta riječi i nema ometača. Na ispitu francuskoga jezika traži se detaljno razumijevanje informacija, također se traži dopunjavanje jednom riječi, ali ta je riječ isključivo glagol što je i razumljivo s obzirom na razinu polaganja. Na ispitu francuskoga

jezika postoje dva ometača. Cjelina Čitanja na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj i njemačkoga jezika u Francuskoj bitno se razlikuje od ispita u Hrvatskoj i gotovo su neusporedive. Moguće je gledati ta dva ispita zasebno. Temelje se na povezanim tekstovima. Ispit njemačkoga jezika u Francuskoj temelji se na razumijevanju teksta i na zadacima koji zahtijevaju samo označavanje tvrdnje kao točne ili netočne, a na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj traži se usporedba tekstova i na taj se način pronalaze rješenja.

6.4.2. Slušanje s razumijevanjem

Ovo područje ispitivanja nalazi se samo na ispitu francuskoga i njemačkoga jezika u Hrvatskoj i u obama testovima postoje četiri tipa zadataka. U prvome i u drugome tipu zadataka ispit se ne razlikuje, traži se glavna misao i/ili specifične informacije, teme na kojoj se temelje zadatci jesu jednako složene. Jedina je razlika u broju zadataka koji je u prvome i trećemu tipu zadataka veći na ispitu njemačkoga jezika, a u drugome tipu zadataka na ispitu francuskoga dok u četvrtome tipu zadataka ima jednak broj zadataka. Dakle, ovo je područje ispitivanja gotovo podjednako na obama ispitima.

6.4.3. Pisanje

Pisanje se kao područje ispitivanja pojavljuje na maturi u svim četirima ispitima. U svakome testu postoji zadana tema na koju se piše, ali u nekim testovima postoji veći broj tema. Na ispitu njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj zadana je samo jedna tema bez mogućnosti odabira, dok na ispitu njemačkoga jezika u Francuskoj postoje dva zadatka. U prvome se piše na zadanu temu, a u drugome postoji mogućnost odabira između dviju tema dok na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj postoje četiri teme na odabir što je svakako vrlo zahvalno za ispitanika. Na ispitima je u Hrvatskoj ponuđena samo jedna tema, a kao dodatna pomoć navode se tri natuknice ili tri pitanja, ovisno o ispitu, koji objašnjavaju temu i olakšavaju pisanje eseja dok na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj i u prvome zadatku ispita njemačkoga jezika u Francuskoj nema dodatnih pitanja za lakše oblikovanje pisanoga teksta. Ispit njemačkoga jezika u Hrvatskoj zahtijeva napisan esej s najvećim brojem riječi s tim da jedino u ovome ispitu nema ograničenja o duljini eseja i ono što je potpuno različito jest pisanje eseja u kojemu se ne gleda broj riječi, nego broj redova, pa broj riječi može uvelike varirati.

6.4.4. Prijevod

Prijevod se kao područje ispitivanja pojavljuje samo na ispitu njemačkoga jezika u Francuskoj i francuskoga jezika u Njemačkoj, a i kroz ta se dva ispita ne može iščitati mnogo razlika, osim što na ispitu njemačkoga jezika u Francuskoj treba prevesti desetak redaka, a na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj dulji tekst. Prevodi se na materinski jezik. Oba ispita traže veliko jezično znanje i iskustvo i ovo područje ispitivanja ima najmanje uputa, natuknica ili bilo kakvih usmenih i/ili pismenih pomoći.

6.4.5. Gramatika

U ovome području ispitivanja teško je govoriti o usporedbama ili sličnostima i razlikama jer ovu cjelinu nalazimo samo na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj. Kroz ostala tri ispita, koja se ovdje analiziraju, očito se može primijetiti da se u svim zadacima traži znanje gramatike, ali ne postoji kao zasebna cjelina. Temelji se na tekstu i na konkretnim zadacima koje treba riješiti direktno u tekstu.

6.4.6. Usmeni ispit

Ova cjelina nalazi se na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj i njemačkoga jezika u Francuskoj. Razlike su neznatne, a ono što je jednako za obje zemlje jest činjenica da usmeni ispit zahtijeva razvijene jezične vještine, bogat i širok rječnik te spontanost u verbalnome izražavanju. Svi se ispiti temelje na pisanju i na ocjenjivanju pisanoga teksta, a smatramo da se znanje stranoga jezika najbolje može ocijeniti i analizirati konverzacijom te da bi se ovaj dio ispita trebao uvesti u sve ispite.

6.5. Vrednovanje

Na ispitu francuskoga i njemačkoga jezika u Hrvatskoj naznačen je broj bodova pojedinačno za svaku cjelinu. Ispit njemačkoga jezika u Hrvatskoj nosi ukupno 85 bodova iako taj podatak nije prikazan u Ispitnome katalogu. Cjelina Čitanja nosi 40 bodova, cjelina Pisanja 20 bodova, a cjelina Slušanja 25 bodova. Smatramo da je ispitanik uspješno riješio ispit, ako je u svakoj cjelini uspješno riješio jednu trećinu ispita. Svaki zadatak nosi jedan bod, a u određenim zadacima, kao što su zadatci dopunjavanja, zadatak se smatra točno

riješenim, ako je i gramatički i pravopisno točno napisan, a sadržajno se ne traži jedna određena riječ, nego se kao rješenje priznaje i sinonim. U zadacima višestrukoga izbora postoji samo jedno točno rješenje. Ispit francuskoga jezika u Hrvatskoj sadrži podatak i koliko ukupno cijeli ispit ima bodova, a to je 80 bodova. Ispitna cjelina Čitanja nosi 35 bodova, cjelina Pisanja 20 bodova, a cjelina Slušanja 25 bodova. Za razliku od ispita njemačkoga jezika ovdje ne nalazimo ni objašnjenje ni broj bodova koji se treba postići da bi se ispit smatrao uspješno riješenim. Na ispitu njemačkoga jezika u Francuskoj već na naslovnoj stranici piše koliko koja cjelina nosi bodova, ali nije naznačen ukupan broj bodova iako je vidljivo iz pojedinačno bodovanih cjelina. Po seriji ES – S imamo dvije bodovne cjeline i to, cjelinu Razumijevanja koja nosi 10 bodova i cjelinu Izražavanja koja nosi jednako tako 10 bodova. Diplomski rad se ne temelji na ostalim dvjema serijama ispita, ali je ipak naglašeno da u seriji L imamo, uz ove navedene cjeline koje zajedno nose 14 bodova, i cjelinu prijevoda koja nosi 6 bodova, što je ukupno opet 20 bodova. Ispit francuskoga jezika u Njemačkoj jest jedini ispit koji osim ukupnoga broja bodova i broja bodova svake cjeline, sadrži i broj bodova za svaki zadatak, tj. pitanje u svakoj cjelini. Ispit ukupno nosi 200 bodova. Cjelina Razumijevanja nosi 90 bodova, cjelina Pisanja nosi 40 bodova, cjelina Gramatike 20 bodova i cjelina Prijevoda nosi 50 bodova.

7. Rezultati ispita iz njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj, Njemačkoj i Francuskoj

Rezultati učenika na maturi pokazuju i rezultat cijele škole po kojemu se škole mogu uspoređivati s ostalim školama i služe kao vrednovanje i samovrednovanje. Rezultati državne mature trebali bi biti objektivni pokazatelj znanja ispitanika koji će mu omogućiti prikladan izbor daljnjega stupnja obrazovanja ili zapošljavanje u željenoj struci s obzirom na postignute rezultate, sposobnosti, afinitete i mogućnosti³³. Statistički gledano, ispitu njemačkoga jezika u Hrvatskoj u školskoj godini 2009./10. pristupilo je 1557 učenika, odnosno 32,78 % od toga broja pisalo je ispit na višoj razini. Prosječna ocjena rezultata svih ovih učenika bila je 3,5. Na ispit francuskoga jezika u Hrvatskoj pristupila su 102 učenika, odnosno od toga broja na višoj razini ispit je pisalo 87,18 % učenika. Prosječna ocjena bila je 4,5 (Häusler, M./Lütze Miculinić, M./Žiborski Kovačić, V. 2010: 180-182). Ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj

³³ <http://www.idi.hr/drzavnamatura/dokumenti/drzavna_matura_u_hrvatskoj_prijedlog_nacionalnog_pristupa-sazeti_prikaz.pdf> (23.5. 2011.).

pristupilo je 2051 učenika na višu razinu u saveznoj pokrajini Nordrhein-Westfalen koja se u ovome radu uzimala za primjer³⁴.

Na maturi u Hrvatskoj na ispitu francuskoga i njemačkoga jezika bolje rezultate pokazali su učenici, a na ispitu francuskoga jezika u Njemačkoj bile su bolje učenice. Može se uočiti da je ogromna razlika u broju pristupnika koji polažu njemački i francuski jezik. To se može objasniti činjenicom da francuski jezik nije dovoljno zastupljen u srednjim školama u Hrvatskoj dok se njemački jezik uči u svakoj školi. Pristupnici koji izlaze na ispit francuskoga jezika obično su učenici jezičnih gimnazija koji većinu predmeta i slušaju na francuskome jeziku pa samim time imaju bolje znanje i iskustvo govorenja te rječnik za razliku od pristupnika koji polažu njemački jezik koji u većini slučajeva samo na satu njemačkoga imaju kontakt s tim jezikom. Iz toga je lako objašnjiv bolji rezultat postignut na ispitu francuskoga jezika.

³⁴ Zentralabitur an Gymnasien und Gesamtschulen. Ergebnisse 2010.
<http://www.standardsicherung.schulministerium.nrw.de/abitur/upload/download/Zentralabitur_GOST_2010.pdf> (20.5. 2011.).

8. Zaključak

Državna matura kao završni ispit srednjoškolskoga obrazovanja zahtijeva posebnu pozornost. Polaganje državne mature još je u povojima, dok je u Njemačkoj i Francuskoj pokazatelj kvalitete stečenih znanja, iako i u tim zemljama postoje određene razlike. Državna matura podigla je na višu razinu cijeli obrazovni sustav i mijenja svijest ljudi te način prenošenja znanja. U cijeloj Europi, uvođenje državne mature nije išlo lako, ali je na kraju donijelo i još uvijek donosi dobre rezultate. Problem je u putu do kojega se dolazi do cilja, državna matura zahtijeva četverogodišnju pripremu, veliki angažman nastavnika i kvalitetno prenošenje znanja. Služi kao mjerilo vrednovanja i učenika i nastavnika i cijelih škola. Činjenica je da Europa mnogo više ulaže u svoj obrazovni sustav, nego što to čini Hrvatska. Još uvijek trebamo mnogo učiti od Europe, proširiti vidike, pojačati disciplinu kod učenika i nastavnika te podići sustav vrijednosti, u kojemu će obrazovanje u Hrvatskoj biti na vrhu, a ne na dnu pa će nam time i rezultati biti bolji, a znanje naših učenika konkurentno znanju europskih učenika.

Popis literature

1. Auduc, J.-L. (1997): *Repères pratiques. L'école en France*. Paris: Nathan.
2. Beck, B./Klieme, E. (Hrsg.) (2007): *Sprachliche Kompetenzen. Konzepte und Messung. DESI- Studie (Deutsch Englisch Schülerleistungen International)*. Weinheim und Basel: Beltz Verlag.
3. Bolton, S. (1987): *Évaluation de la compétence communicative en langue étrangère*. Paris: HATIER-CREDIF.
4. Cornaire, C. (1999): *Didactique des langues étrangères. Le point sur la lecture*. Paris: CLE International.
5. De Carlo, M. (1998): *Didactique des langues étrangères. L'interculturel*. Paris: CLE International.
6. Déjean Le Féal, K. (1995): *Obrazložena metoda prevođenja*. Zagreb: Ministarstvo vanjskih poslova Francuske. Ambasada Francuske u Hrvatskoj.
7. Faure-Paschal, N./Keunebroek, N./Mercat, S. (2010): *Allemand LV1- LV2. Séries générales. Annales 2011 A B C BAC. Sujets corrigés*. Paris: Nathan.
8. Galisson, R./ Coste, D. (1976): *Dictionnaire de didactique des langues*. Paris: Hachette.
9. Glovacki-Bernardi et al. (2001): *Uvod u lingvistiku*. Zagreb: Školska knjiga. 1. izdanje
10. Häusler, M./Lütze Miculinić, M./Žiborski Kovačić, V. (2010): „Deutsch Als Fremdspracheprüfung im Rahmen des kroatischen Zentralabiturs“. U: *Zagreber Germanistische Beiträge* 19, str. 171-188.
11. Kast, B. (1999): *Fertigkeit Schreiben. Fernstudieneinheit 12*. Berlin · München · Wien · Zürich · New York: Langenscheidt.
12. Petrović, E. (1997): *Teorija nastave stranih jezika*. Osijek: Pedagoški fakultet.
13. Porcher, L. (2004): *Langues vivantes. Français langues étrangères. L'enseignement des langues étrangères*. Paris: Hachette Éducation.
14. Rathus, Spencer A. (2001): *Temelji psihologije*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
15. Schatz, H. (2006): *Fertigkeit Sprechen*. Berlin · München · Wien · Zürich · New York: Langenscheidt.
16. Vigner, G. (2004): *La grammaire en FLE*. Paris: Hachette, Français langue étrangère.
17. Vrhovac, Y. (2001): *Govorna komunikacija i interakcija na satu stranoga jezika*. Zagreb: Naklada Ljevak.

18. Vijeće Europe: *Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje*. (2005). Zagreb: Školska knjiga.
19. <http://drzavnamatura.skole.hr/obrazovni-sustavi/francuska> (13.7. 2011.)
20. <http://drzavnamatura.skole.hr/obrazovni-sustavi/njemacka> (13.7. 2011.)
21. <http://drzavnamatura.skole.hr/ABC> (13.7. 2011.)
22. <http://drzavnamatura.skole.hr/ispitni-katalozi> (13.7. 2011.)
23. Državna matura u srednjim školama. Prijedlog nacionalnog pristupa. Sažeti prikaz http://www.idi.hr/drzavnamatura/dokumenti/drzavna_matura_u_hrvatskoj_prijedlog_nacionalnog_pristupa-sazeti_prikaz.pdf (23.5. 2011.)
24. Državna matura 2009./2010. i prijave za upis na studijske programe. <https://admin.postani-student.hr/Docs/brosura.pdf> (23.5. 2011.)
25. Državna matura školska godina 2009./2010. Strani jezici. Ljetni rok. http://www.ssmh.hr/libraries/0000/1181/Prezentacija_Dr%C5%BEavne_mature_-_Franceti%C4%87.pdf (2.6. 2011.)
26. Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2009./2010. Francuski jezik. http://dokumenti.ncvvo.hr/Ispitni_katalozi_08-09/Obvezni/IK-fra.pdf (23.5.2011.)
27. Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2009./2010. Njemački jezik. http://dokumenti.ncvvo.hr/Ispitni_katalozi_08-09/Obvezni/IK-njem.pdf (23.5.2011.)
28. Pravilnik o polaganju državne mature. <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2246> (23.5. 2011.)
29. Vodič kroz ispite državne mature za učenike četvrtih razreda gimnazija i četverogodišnjih strukovnih škola. http://dokumenti.ncvvo.hr/SS/2010-01-12/vodic_kroz_ispite.pdf (23.5.2011.)
30. <http://www.abiturloesungen.de/> (20.5. 2011.)
31. Einheitliche Prüfungsanforderungen in der Abiturprüfung Französisch. http://www.kmk.org/fileadmin/pdf/PresseUndAktuelles/Beschluesse_Veroeffentlichungen/allg_Schulwesen/EPA-Franzoesisch.pdf (16.7. 2011.)
32. <http://www.just-abi.com/abitur-in-deutschland/> (15.10.2011.)
33. Zentralabitur an Gymnasien und Gesamtschulen. Ergebnisse 2010. http://www.standardsicherung.schulministerium.nrw.de/abitur/upload/download/Zentralabitur_GOST_2010.pdf (20.5. 2011.)
34. Zentrabitur. <http://de.wikipedia.org/wiki/Zentralabitur> (21.5.2011.)

35. <http://www.france-examen.com/epreuve-langues-vivantes-bac-86378.html> (20.5. 2011.)
36. <http://lewebpedagogique.com/bac/files/2010/06/Allemand-ES-S.pdf> (23.5. 2011.)
37. http://fr.wikipedia.org/wiki/Baccalaur%C3%A9at_en_France (20.5. 2011.)

Sažetak

Ovaj se rad bavi polaganjem državne mature iz njemačkoga i francuskoga jezika u Hrvatskoj, Njemačkoj i Francuskoj, odnosno, uspoređuju se Ispitni katalozi, i to, Ispitni katalog njemačkoga jezika u Hrvatskoj, Ispitni katalog francuskoga jezika u Hrvatskoj, Ispitni katalog francuskoga jezika u Njemačkoj te Ispitni katalog njemačkoga jezika u Francuskoj. Svi Ispitni katalozi detaljno su opisani kao i četiri reprezentativna primjerka testova koji su detaljno obrađeni i međusobno uspoređeni. Posebna pozornost usmjerena je na cjeline koje su propisane i koje se ispituju po Ispitnome katalogu te su isto tako uspoređene. Na kraju su prikazani rezultati polaganja državne mature na ispitu njemačkoga i francuskoga jezika u svim trima zemljama. Na temelju svega navedenog, može se zaključiti da, iako Francuska i Njemačka imaju već dugo uvedenu državnu maturu u obrazovnome sustavu, Hrvatska, iako početnica u ovim vodama, ni po strukturi ispitnih kataloga, ni koncepciji ispita, a ni po rezultatima ne zaostaje za njima.

Résumé

Le thème de ce mémoire est la comparaison entre les quatre épreuves au baccalauréat différentes, à savoir l'épreuve de français en Croatie, l'épreuve d'allemand en France et l'épreuve de français en Allemagne. Au début nous avons donné la définition de la terminologie de spécialité utilisée. Nous avons défini les termes de compétence de communication, processus cognitifs, savoirs, stratégies, exercices, ainsi que les notions de cohérence et cohésion, vocabulaire, type de textes, plurilinguisme, interculturel, évaluation et aptitudes, particulièrement les aptitudes à lire, écouter, écrire, parler et traduire.

Le baccalauréat est l'examen final qui marque la fin des études secondaires et permet aux candidats de poursuivre leurs études où trouver un emploi. Il a pour but d'améliorer la qualité de l'enseignement, assurer la qualité des cadres, évaluer les élèves plus objectivement, élever le standard d'éducation et promouvoir la coopération entre les institutions et l'échange d'étudiants. En Croatie, l'organisme chargé de l'organisation du baccalauréat est le Centre national pour l'évaluation externe de l'enseignement. Le baccalaureat croate est composé des épreuves obligatoires et facultatives et a deux séries (A et B) qui diffèrent en difficulté. Les épreuves de croate, mathématique et langue étrangère sont obligatoires. En Allemagne c'est l'école dans laquelle les élèves passent le baccalauréat qui est chargée de son organisation. En France il existe trois types de baccalauréat, à savoir le baccalauréat général, technologique et professionnel. A l'intérieur du baccalauréat général existent les séries S, ES et L. Le baccalauréat technologique a quatre séries dont les matières sont en relation avec la future profession tandis que le baccalauréat professionnel a 60 spécialités différentes et sert à préparer les élèves pour la recherche de l'emploi. Les baccalauréats diffèrent d'un pays à l'autre en fonction des institutions qui sont chargées de leur organisation ainsi que des noms qui leurs sont donnés.

Les catalogues des épreuves comportent toutes les matières au baccalauréat, les modalités de l'évaluation et l'évaluation des savoirs et des aptitudes. Chaque matière a son propre catalogue. Les catalogues des épreuves d'allemand et de français en Croatie comportent six chapitres, à savoir les domaines évalués, résultats de l'enseignement, structure de l'épreuve, description technique de l'examen, critères de notation, exemples des exercices et annexes. Le catalogue de l'épreuve de français en Allemagne comporte quatre chapitres portant sur la structure de l'épreuve avec des exemples d'exercices. Le catalogue de l'épreuve d'allemand en France décrit cette épreuve composée des parties visant à évaluer la

compréhension et l'expression écrite. Tous les quatre catalogues sont visuellement et structurellement pareils, mais leurs contenus sont différents.

L'épreuve d'allemand au baccalauréat en Croatie se compose des parties portant sur les domaines suivantes : lecture, écoute et écriture. Elle s'appuie sur des textes de différents types et utilise des consignes compréhensibles. La partie de l'écriture comporte 5 groupes d'exercices et dure 70 min. Le nombre maximal de points que l'on puisse obtenir est 40. Les réponses sont écrites sur la Feuille de réponses sauf dans le cas du dernier exercice où on les écrit dans le Livret de l'épreuve. La partie de l'écriture prend la forme d'un essai et dure 75 minutes. Le nombre maximal de points est 20 et la rédaction doit compter de 200 à 250 mots. La partie de l'écoute comporte 4 groupes d'exercices, dure 35 minutes et le nombre maximal de points est 25. Dans la partie de la lecture on utilise les exercices d'appariement avec distracteurs, les questionnaires à choix multiple, les exercices à trous ou la combinaison des deux types d'exercice. La partie de la lecture utilise les exercices d'appariement et les questionnaires à choix multiple.

L'épreuve de français au baccalauréat en Croatie est composée des parties de la lecture, écriture et écoute. La partie de la lecture se compose de cinq groupes d'exercices et s'appuie sur de différents types de textes. Elle dure 60 minutes et le nombre maximal de points est 35. La partie écriture se compose d'un essai de 150 à 180 mots, dure 60 minutes et le nombre maximal de points est 20. La partie de l'écoute se compose de quatre groupes d'exercices, dure 35 minutes et le nombre maximal de points est 25. Toutes les réponses sont écrites sur la Feuille de réponses. L'épreuve dure en total 155 minutes. Tout type d'exercices y est présent, tout comme dans l'épreuve d'allemand au baccalauréat en Croatie.

L'épreuve d'allemand au baccalauréat en France se compose des parties de la lecture, écriture et traduction. Le nombre total de points est 20 et l'examen dure trois heures. Les exercices utilisés sont des questionnaires à choix multiple et des exercices d'appariement. La partie écriture comporte la rédaction d'un essai d'au moins 120 mots et la rédaction d'un autre essai libre d'au moins 130 mots. Dans la partie traduction les élèves traduisent un passage du texte (d'environ dix lignes).

L'épreuve de français au baccalauréat en Allemagne se compose des parties de la lecture, écriture, grammaire, traduction et l'épreuve orale. Elle dure en total 240 minutes, et porte 200 points au maximum. La partie de la lecture porte 90 points, de l'écriture 40, de la grammaire 20 et de la traduction 50 points. La traduction est faite à partir d'un texte long, de jusqu'à 200 mots. L'épreuve de la lecture se compose de deux parties. La première sert à évaluer la compréhension d'un texte et la deuxième demande la clarification des parties du

texte. On veut obtenir des réponses longues. L'épreuve de l'écriture exige la rédaction d'un court essai d'une dizaine de phrases, et l'épreuve de la grammaire vise à vérifier la connaissance des règles grammaticales à partir d'un exercice. L'épreuve orale sert à évaluer le niveau de la compétence linguistique du candidat et son aptitude à s'exprimer spontanément.

Les similarités et différences entre les épreuves de français et d'allemand au baccalauréat en Croatie, Allemagne et France peuvent être vues de plusieurs côtés. Il y a des différences dans la structure des épreuves, types d'exercices, types de texte utilisés et évaluation de l'épreuve. Toutes les trois épreuves comportent trois parties portant sur des domaines diverses (telles que la lecture et l'écriture) tandis que l'épreuve de français en Allemagne en comporte cinq. La partie de l'écoute fait partie des épreuves en Croatie et la partie de la traduction est présente dans les épreuves en Allemagne et France. Les consignes sont compréhensibles, claires, concises, quoique les meilleures consignes soient trouvées dans l'épreuve d'allemand au baccalauréat en Croatie. Les exemples d'exercices peuvent être trouvés seulement dans la partie de la lecture, et les exemples des exercices déjà faites seulement dans l'épreuve d'allemand au baccalauréat en Croatie. Les exercices sont marqués pour la plupart par un chiffre, et les solutions par des lettres. Toutes les épreuves utilisent des organisateurs graphiques tels que le caractère gras, l'italique et les parenthèses. Les épreuves sont clairement composées, particulièrement les épreuves d'allemand et de français en Croatie. Ces quatre épreuves diffèrent aussi en l'usage des aides. Au baccalauréat croate leur usage est interdit tandis qu'à l'épreuve de français en Allemagne les élèves peuvent utiliser le dictionnaire monolingue et bilingue. A l'épreuve d'allemand en Croatie dans la partie de la lecture les réponses sont écrites dans le livret de l'épreuve, dans la partie de l'écriture sur la feuille blanche et dans la partie de l'écoute dans la feuille de réponses. A l'épreuve de français en Allemagne dans les parties de la lecture et de l'écoute les réponses sont écrites sur la feuille de réponses et dans la partie de l'écriture sur la feuille blanche. A l'épreuve d'allemand en France et l'épreuve de français en Allemagne les réponses sont écrites dans la copie de l'épreuve. Tous les quatre épreuves utilisent de divers types d'exercices. L'épreuve de français en Allemagne utilise pour la plupart les questions ouvertes tandis que les trois autres épreuves utilisent les questions fermées. Les types de texte utilisés au baccalauréat en Croatie sont plus faciles, que ceux aux épreuves d'allemand en France et de français en Allemagne. Au total, dans ces quatre épreuves il y a six parties portant sur des domaines de la lecture, écriture, écoute, traduction, grammaire et aussi l'épreuve orale. Les épreuves d'écriture diffèrent en nombre de thèmes offertes. Les épreuves d'allemand et de

français en Croatie y offrent seulement un thème, mais les élèves peuvent se servir des indications. L'épreuve de français en Allemagne offre quatre thèmes, mais aucune indication.

Les résultats du baccalauréat montrent le résultat de l'école entière et servent à évaluer et indiquer le niveau de savoir des candidats. A l'épreuve d'allemand au baccalauréat en Croatie la note moyenne était 3.5 tandis qu'à l'épreuve de français elle était 4.5.

Le baccalauréat a élevé le niveau du système d'enseignement. Il change la manière de transférer les savoirs et aide aux gens de changer des idées sur l'enseignement. Le baccalauréat exige un temps de préparation de quatre ans et de grands efforts de la part des enseignants et des élèves. Nous avons encore beaucoup à apprendre de l'Europe. Surtout comment mieux discipliner nos élèves et créer le système des valeurs où l'éducation occupera la première position. C'est comme ça que nos résultats vont s'améliorer.